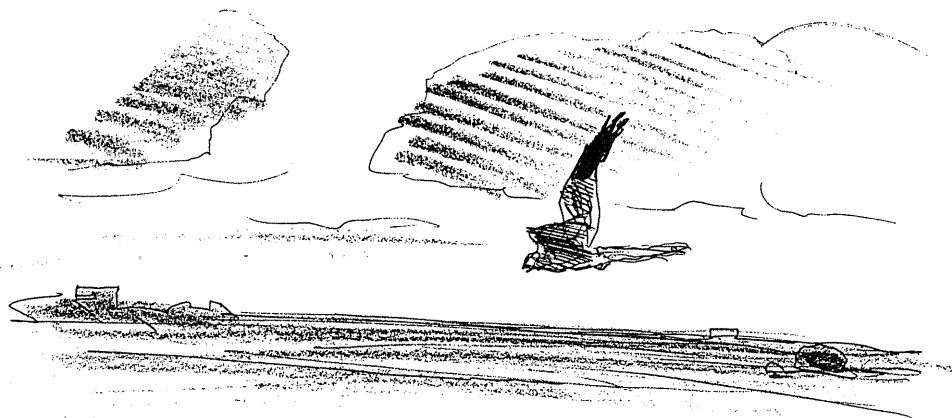

Fugle i Danmark 1993

Årsrapport over observationer

Redigeret af PEER LINDBALLE, RENÉ CHRISTENSEN, MAJ FRIIS MUNK, HENRIK SKOV, JAN SMIDT, LARS GISSING HANSEN, KIM CHRISTENSEN og ERLING SØBY

(With a summary in English: The Danish Bird Report 1993)

Meddelelse nr 20 fra Rapportgruppen

Det følgende er en landsdækkende oversigt over en række fuglearters forekomst i 1993. Oversigten er hovedsageligt baseret på observationer, indsamlet og sammenstillet i amtslige lokalrapporter. Af vigtige karakteristika ved 1993 bør fremhæves en mild vinter (den sjette i træk), en lang periode med stabilt, østligt højtryksvejr fra slutningen af april til slutningen af maj, en kold og våd sommer, og en usædvanlig dominans af østlige vinde fra slutningen af august til midten af oktober.

Det varme forår satte sit præg på trækket af rovfugle og småfugle, typisk med kulmination i slutningen af april og starten af maj; bl.a. Fiskeørn, kærhøge, Lærkefalk, Tårnfalk, Dværgefalk, Engpiber og Pirol.

Efterårets østenvindsperiode bevirkede et meget stort træk af Branta-gæs over hele landet, hvorimod trækket af flere havfuglearter, f.eks. stormsvale, var langt under det normale.

Indledning

Denne årsrapport indeholder en oversigt over 115 fuglearters forekomst i Danmark i 1993. For enkelte arter indskrænker behandlingen sig til nglefundene: Sorthalset Lappedykker, Dværgerterne, Tejst, Mosehornugle, Toplærke og Vandstær.

Materiale

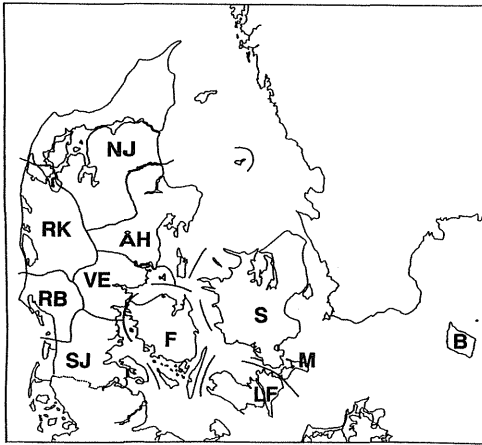
Rapporten er baseret på de tilsvarende kilder som de øvrige årsrapporter siden 1988. Fuglestationsvirksomhed og rutinemæssige trækobservationer

blev udført ved Skagen (Skagen lokalgruppe), Vejlerne (Skov- og Naturstyrelsen), Tipperne (Skov- og Naturstyrelsen), Blåvand (DOF), Gilleleje (Gilleleje lokalgruppe, forår), Rørvig (Rørvig lokalgruppe), Hellebæk (Hellebæk lokalgruppe), Stignæs (Stignæs lokalgruppe, efterår), Stevns (Stevns lokalgruppe, efterår), Kongelunden (Preben Berg), Ishøj Strand (DOF) og Christiansø (Skov- og Naturstyrelsen).

Grundlaget for rapporten er de landsdækkende lokalrapporter. For disse er anvendt følgende forkortelser i artsgennemgangen: Fugle og Dyr i

Nordjylland 1993 (NJ), Årsrapport 1993 (Sandeviften) (RK), Fugle i Århus Amt 1993 (ÅH), Fugle i Vejle Amt 1993 (VE), Lokalrapport Sønderjylland 1993 (Panurus) (SJ), Årsrapport 1993 (Havrevimpen) (F), Fugle på Sjælland 1993 (S), Fugle i Bornholms Amt 1993 (Gaddisijn) (B). Desuden er data modtaget fra Lolland/Falster (LF) og mere fragmentariske data er indkommet fra Ribe (RB) og Møn (M).

Vigtige supplerende oplysninger er hentet fra de landsdækkende overvågningsaktiviteter ved Fugleregistreringsgruppen (DOF), Fuglenes Danmark (DOF), Gåsearbejdsgruppen (DMU), Kystfuglegruppen (DOF), Storkegruppen (DOF), samt enkelte af DOFs lokalblade.

Regionalsinddelingen anvendt i denne artikel.
Geographical regions of Denmark used in this report.

Forfatterne

Forfattere til de enkelte artsgrupper har været Jacob Steerup Andersen (lommer, lapperdykkere, Urfugl – Trane), Kim Biledgaard (vadefugle, Gulirisk – Hortulan), Erik Ehmsen (gæs, andefugle), Peter Lange (Rørdrum – Europæisk Flamingo, kjoever), Peer Lindballe (stormfugle), Steen Søgaard (rovfugletrækket), Maj Friis Munk (rovfugle), Erling Søby (måger, terner, Søkonge – Lunde), Lars Gissing Hansen (Turteldue – Lille Flagspætte), Rolf Christensen (Toplærke – Ringdrossel) og Kim Christensen (Flodsanger – Nøddekrige).

Vejret i 1993

Januar og februar markerede den sjette milde vinter i træk. Den var dog langt fra så mild som 1992 eller den rekordmilde vinter 1988/89. De højeste temperaturer faldt i forbindelse med en meget stormfuld periode fra den 11. til den 24. januar, med orkanagtig storm den 14. januar.

Foråret var præget af kontinentale vejrtyper med meget lidt nedbør. Hele marts og de første to tredjedele af april lå temperaturene på trods af hyppig nattefrost omkring gennemsnittet. Men fra den 21. april blev det meget varmere, og i slutningen af måneden målttes 29°, den hidtil højeste temperatur registreret i april; det skulle vise sig at blive årets varmeste dage. Det sommervarme vejr med relativt rolige vinde fra østlige retninger fortsatte frem til midten af juni.

Sommerperioden fra midten af juni til slutningen af august blev, som kontrast til det varme og tørre forår, præget af køligt atlantehavsvejr. Mest regn faldt der i juli.

Det kolde, lavtrykspregede vejr dominerede også efterårets start, hvor det flere gange i midten og slutningen af august blæste kulingstyrke. I september ændrede vejret atter karakter, og frem til starten af oktober rådede vinde fra østlige retninger, med temmelig meget regn og ganske få perioder med opklaringer. Østenvinde af kulingstyrke forekom især i midten og slutningen af september. Midt i oktober rådede hårde vestlige vinde, hvori mod stille og klart vejr med nattefrost var typisk i slutningen af måneden.

November var præget af østlige vinde, og i månedens sidste halvdel blev det koldt med sne og temperaturer ned til -16°. Ved indgangen til december skiftede vejret og blev mildt og regnfuldt med blæst fra sydvest. I gennemsnit regnede det mere end 80% af tiden, og omkring den 19.-20. ramte en storm de sydligste dele af Danmark.

Arts gennemgang

Islom *Gavia immer*

Med en total på 31 fugle, heraf 21 i Nordjylland, blev 1993 et godt år for arten.

I januar blev der set 2, begge i Kattegat: 2/1 1 2K S Fornæs (ÅH) og 25/1 1 3K V Spodsbjerg (S). Forårstrækket omfattede 13 fugle i tiden 2-29/5, heraf 10 ved Skagen (NJ) (fleste 19/5 (2) og 29/5 (2)). Der blev observeret enlige fugle ved Rørvig (S) 12-14/5, Spodsbjerg 20/5 og Læsø (NJ) 23/5.

I andet halvår blev der set 16 Islommer, heraf 15 i perioden 1/9-6/11, hvor 12 sås i Vestjylland mellem Skagen i nord og Lakolk (SJ) i syd; flest (3) blev noteret ved Ørhage (NJ). Herudover var der enlige fugle ved Hammeren (B) 25/9, Rørvig 17/10 og Fornæs 6/11. Årets sidste Islom sås 20/12, 1 V Spodsbjerg.

Hvidnæbbet Lom *Gavia adamsii*

1993 blev hidtil næstbedste år med 22 fugle, kun overgået af 1991 med 35.

Der blev gjort 4 vinteragttagelser: 18/1 1 ad. S Fornæs (ÅH), 23/1 1 ad. Hanstholm (NJ), 25/1 1 2K V og 17/2 1 2K V, begge Spodsbjerg (S).

Forårstrækket gav 13 fugle, af hvilke 1 juv. Ø 8/4 Hammeren (B) var den første. De øvrige sås i tiden 24/4-16/5; bl.a. i alt 7 ad. Ø Skagen (NJ), og 2 ad. på havet NØ for Frederikshavn (NJ) 26/4.

Efterårets 5 fugle blev alle set i Nordvestjylland i perioden 23/9-7/11.

Nordisk Lappedykker *Podiceps auritus*

1993 blev et gennemsnitsår med i alt ca 89 fugle, 51 i første og 38 i andet halvår.

Foruden en lang række observationer af 1 eller 2 fugle kan fra første halvår nævnes: 2/1 3 Furesøen (S), 20/1 3 Nørrestrand (VE), 26/4 7 havet ved Tryggelev Nor (F) samt 27/4 3 rst. Hammeren (B). De to sidste observationer var 20/5 1 N Blåvand (RB) og 30/5 1 Arreskov Sø (F).

Efterårets første fugle sås 3/8, 2 Nors Sø (NJ). På samme lokalitet noteredes også de største tal, 27/9 4 og 23/10 3.

Sorthalset Lappedykker *Podiceps nigricollis*

Den danske ynglebestand af Sorthalset Lappedykker omfattede 250-300 par i 1993. Det er vanskeligt at opgøre bestanden mere præcist, da der ikke er lavet egentlige yngleoptællinger på de vigtigste lokaliteter i Århus Amt. Dog kan det nævnes, at der ultimo april blev talt 430 fugle fordelt på 17 lokaliteter i amtet, flest Mossø 239, Julsø 50, Knudsø 35 og Brabrand Sø 25. På sidstnævnte lokalitet yngede 30 par.

Furesøen har gennem en årrække været fast vinterlokalitet for Nordisk Lappedykker. Foto: Mogens Friis.

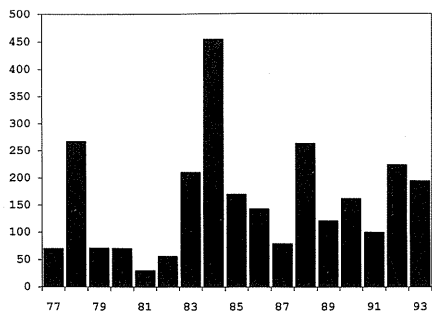
Nordjylland husede 14-16 par, heraf 8 i Nipgård Sø og 5 i Hale Sø. Fra Ringkøbing Amt foreligger observationer af 11-13 par med unger, men flere par har utvivlsomt gjort yngleforsøg. I Vesperne (mindst 4 kuld) sås således hele 41 25/4, mens der i Søby-området (4-6 kuld) taltes over 30 9/5. I Ribe Amt registreredes i 1992/93 8 par på 5 lokaliteter, hvilket er den hidtil største bestand i dette område (Knudsen 1994). På Sjælland er 13 par noteret, heraf 5 i Utterslev Mose og 4 i Nielstrup Sø. En albino opholdt sig for tredje år i træk i Nielstrup Sø.

Mallemuk *Fulmarus glacialis*

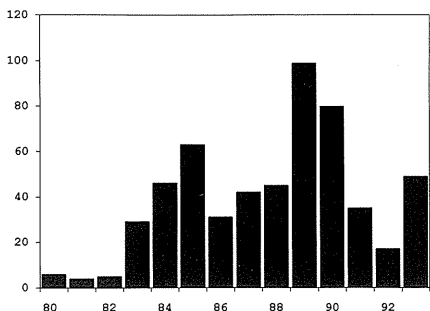
Et dårligt år med blot 6686 fugle, hvoraf 5024 blev noteret i Nordjylland og 1040 i de indre farvande (ÅH 3, S 1037). Det var især den traditionelle topperiode august – oktober, der skuffede.

I første halvår gav den milde og blæsende januar følgende maksimumstal: 23/1 401 Gilleleje (S), 280 Korshage (S) og 94 Roshage (NJ); og 25/1 336 Skagen (NJ). Eneste store observation herudover blev 25/6 204 Ørhage (NJ) efter frisk vestlig vind.

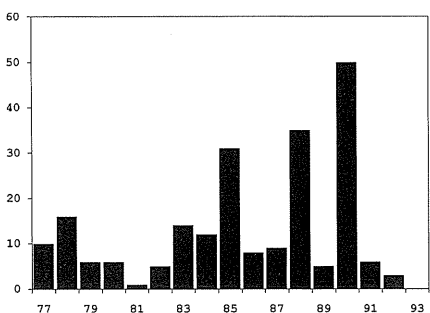
Årets absolut bedste dag blev 7/7: 2100 V Roshage (NJ) og 9 V Gilleleje (S). Efterårets observationer kulminerede 16/10, 17 Lyngvig (RK) og 369 Blåvand (RB). Årets sidste Mallemukker blev noteret 20/12, 21 V Gilleleje og 1 Spodsbjerg (S).

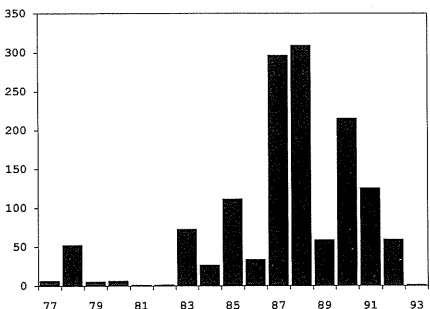
Årstotaler for Sodfarvet Skråpe, 1977-93.
Annual totals of Sooty Shearwater, 1977-93.

Årstotaler for Almindelig Skråpe, 1980-93.
Annual totals of Manx Shearwater, 1980-93.

Årstotaler for Lille Stormsval, 1977-93.
Annual totals of Storm Petrel, 1977-93.

Årstotaler for Stor Stormsval, 1977-93.
Annual totals of Leach's Petrel, 1977-93.

Sodfarvet Skråpe *Puffinus griseus*

Et normalt år med 195-197 fugle. For andet år i træk var der vinterfund, hvilket er usædvanligt: 18/1 2 S Fornæs (ÅH), 23/1 1 S Fornæs og 1 NV Rørvig (S) og 25/1 2 V Gilleleje/Rågeleje (S).

Andet halvårs 193 individer blev noteret i perioden fra d. 5/7 (1 N Blåvand (RB)) til d. 20/12 (1 V Gilleleje og 1 V Spodsbjerg (S)). Frem til 16/10 blev dog kun få fugle noteret, flest 17/8: 13 Tranum Strand (NJ). Kulminationen skete i forbindelse med vestlig kuling: 16/10 52 Blåvand (RB), 17/10 54 NV Rørvig og 16 Gilleleje, 18/10 8 Skagen (NJ). Skagen havde i alt 24 fugle i dagene 18-25/10.

Almindelig Skråpe *Puffinus puffinus*

Med 49 Almindelige Skråper må 1993 betegnes som et normalt år. Første halvår bød på 3 eller 4 fugle, heraf følgende vinterfund: 18/1 og 23/1 1 S Fornæs (ÅH), måske samme individ. De næste sås 29/5, 1 Ørhage (NJ), og 15/6, 1 Horsens Fjord (ÅH, VE).

Andet halvårs 44 fugle blev noteret i perioden fra 4/7 (1 SØ Kysing Næs (ÅH)) til 20/10 (1 N Klegod (RK)). Den største observation gjordes 7/7, 24 V Roshage, i forbindelse med kuling fra vest; Rørvig (S) havde 2 individer samme dag. I efteråret havde kun Blåvand (RB) dage med mere end én fugl: 16/10 og 17/10, hhv. 3 N og 2 S.

Lille Stormsval *Hydrobates pelagicus*

Ingen observationer i 1993. Det ringeste år i perioden 1977-92 var 1981 med ét fund.

Stor Stormsval *Oceanodroma leucorhoa*

I 1993 sås blot 2 fugle, der begge tidsmæssigt var ekstreme: 25/1 1 V Gilleleje (S) (godkendt af SU) og 20/11 1 NØ Trelde Næs (VE).

Sule *Sula bassana*

Af årets 12 552 Suler sås størsteparten som vanligt langs den jyske vestkyst. I det sydlige Kattegat blev i alt 148 individer noteret (ÅH 12, VE 10, S 126).

Ved Blåvand (RB) faldt kulminationen i sidste halvdel af september, hvor der flere dage kunne noteres over 200 fugle (fleste 25/9: 401). I Nordjylland kulminerede Sulerne i dagene 15-17/10, således 15/10 328 Tranum, 16/10 186 Roshage og 17/10 202 Skagen. I de samme dage var maksimum ved Blåvand 75 (16/10). Rørvig (S) havde 23 17/10.

Silkehejren ses især i maj-juni. Foto: Mogens Friis.

Rørdrum *Botaurus stellaris*

Efter en stor fremgang de senere år ser bestanden nu ud til at stagnere, idet årets resultat var af samme størrelse som foregående års. I Sverige har man oplevet en tilsvarende fremgang, med ca 400 paukende fugle i 1993 som det højeste antal siden 1978 – tallet steg med ikke mindre end 66% fra 1991 til 1993 (Tyrberg 1993, 1994).

Her i landet lå bestanden i kerneområdet Vejlerne (NJ) på samme niveau som i 1992, og kun fra Lolland er meldt om nævneværdig fremgang. Totalt er der indrapporteret ca 104 paukende Rørdrummer fordelt på 24 lokaliteter. I Vejlerne blev 56 paukende fugle hørt i tidsrummet 14/2-13/6.; dagmaksimum var 24 i april. Da Rørdrummen normalt pauker inden for perioden marts – juni, er en melding om en paukende fugl allerede 3/1 i Maribo Sønderø (LF) højst usædvanlig.

Fra vintermånederne januar-februar og december foreligger der 18 observationer af i alt ca 15 fugle, hvilket er normalt.

Silkehejre *Egretta garzetta*

Med i alt 6-7 fugle blev årets forekomst på højde med de to seneste års. Til sammenligning var der 1976-92 i alt 21 fund i Sverige, hvor arten langtfra er årlig (Tyrberg 1992).

Årets danske fund var: 9/5 1 Østerøso, Knudshoved (F), 23-27/5 1 Nyord (M), 4-7/6 1 Hovvig (S), 8/6 2 Østlige Vejler (NJ), 21-22/6 1 Bankel Sø (SJ) og 29/6-5/7 1 Vejlerne (NJ). De falder fint i tråd med de tidligere danske fund (65-71 fugle incl. 1993), af hvilke omkring 80% har ligget i pe-

rioden maj-juni (Frich & Nordbjærg 1992, Lindballe et al. 1993, 1994).

Sølvhejre *Casmerodius albus*

Med i alt 5-6 fugle tangerer 1993 det hidtil bedste år, 1988 med 6 fugle (Olsen 1992): 23/4 1 Egense (NJ), 7/5 1 Aflandshage (S), 10/5 1 Værnengene (RK), 12/5 1 Nymindestrømmen (RB/RK), 13/5 1 Ulvedybet (NJ) og 15-16/5 1 Nors Sø (NJ). De jyske maj-fund kunne evt. dreje sig om den samme fugl.

Sort Stork *Ciconia nigra*

Med i alt blot 10-11 fugle (excl. ynglefugle/sommerfund) blev 1993 det dårligste år siden de standardiserede opgørelser startede i 1977. Det hidtil dårligste år var 1980 med 14 fugle; gennemsnittet for 1977-92 er 22.

Ifølge storkegruppen skulle der være mindst 2-3 ynglepar i Danmark, men disse rapporteres ikke til rapportgrupperne; dog foreligger der i alt 4 fund fra Jylland, hvorom nærmere detaljer hemmeligholdes.

Flere af forårets fund var meget tidlige, det første allerede fra marts (31/3 1 Christiansø (B)); det ligger dog inden for forekomstperioden angivet af Olsen (1992). Fundet var samtidig det første fra Christiansø. De øvrige forårsfund lå i perioden 10/4-26/5, i alt 6-8 fugle; alle observationer drejede sig om enkelte fugle.

I efteråret sås tre Sorte Storke: 22/8 1 NØ Gedsted (NJ), 7/9 1 indtrk. Stevns (S) og 8/9 1 SV Jubæk Strand (S).

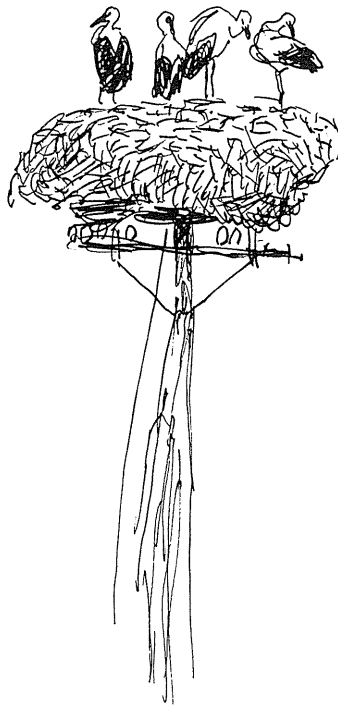
Hvid Stork *Ciconia ciconia*

Igen i 1993 gik ynglebestanden tilbage, til kun 7 par og to enlige. Iflg. Dansk Ornitologisk Forenings storkegruppe var storkebyerne (med antal flyvefærdige unger): Vesløs (NJ) 2 unger, Vegger (NJ) 3, Fovslet (VE) 3, Ribe (RB) ingen, Brøns (SJ) 1, Uge (SJ) 3 og Rudbøl (SJ) 5. Desuden var der enlige storke i Sig (RB) og Rens (SJ). De i alt 17 flyvefærdige unger fra 7 par giver 2,4 unger/par.

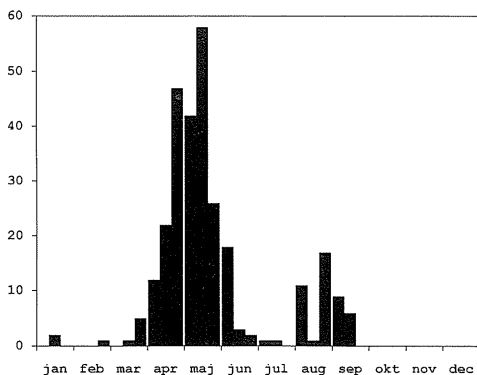
Han-storken i Vesløs var selv udruget i Vesløs, i 1988. Det er kun anden gang, at en dansk stork er fundet ynglende på sin føderede. Tilmed er det sandsynligt, at hun-storken var den samme, som ynglede i Vesløs i 1988, så parret i Vesløs var mor og søn. Han-storken havde tidligere ynglet i Bargfeld-Stegen (NØ for Hamburg) i 1991 og 1992, og har muligvis forsøgt at yngle dér igen i 1993, men er blevet fortrængt af andre Storke; i hvert fald har tyske ornitologer oplyst, at der hele april måned var uro og ballade omkring den pågældende rede i Bargfeld-Stegen. At en Stork således skulle forlade sit yngleområde og rykke 365 km mod nord er ellers ganske uhørt (Skov 1993).

De danske ynglestorke ankom mellem 27/3 (Vegger og Rudbøl) og 8/5 (hun-storken i Ribe). De trak sydpå igen mellem 17/8 (Rudbøl-parret med unger) og 18/9 (Vegger-parret med unger).

Årets første Storke blev dog set langt tidligere, idet der allerede 13-14/1 dukkede en fugl op på Sydlangeland (F); den blev i de følgende dage set på Ærø (F), hvorefter den forsvandt. Den 16/1 dukkede en Stork op over Charlottenlund nord for København (S), formodentlig en af de fritflyvende skånske Storke fra det svenske storkeprojekt. Fuglen på Langeland/Ærø kan evt. også stamme herfra.

Forekomsten af omstrejfende Storke kulminerede i perioden ult. april – med. maj. Fra hele foråret (22/2-30/6) blev der i alt rapporteret 160-180 fugle; totalen for efteråret (2/7 – med. september) blev 24-31. De største flokke var på hhv. 14 (Ballum Enge (SJ) med. maj) og 10 (Gedser (LF) ca 1/5).

Fordeling af Hvid Stork (10-dagesperioder).
Distribution of White Stork (10-day periods, n=284).

Regional fordeling af Hvid Stork i 1. og 2. halvår.
Regional distribution of White Stork in first (A) and second (B) half-years.

	A) 1. halvår	B) 2. halvår
NJ	27-29	0
RK	13-15	1
RB	21-26	0
ÅH	14	0
VE	14-17	2
SJ	37-44	2
F	9-10	0
S	12-14	8-14
LF	20-26	2-3
M	12-13	0
B	4-7	9

Skkestork *Platalea leucorodia*

Der foreligger kun ét fund af Skkestork fra 1993: 17/5 1 Tipperne (RK). Vi skal tilbage til 1988 (0 eksemplarer) for at finde et dårligere resultat. I perioden 1989-92 er der set mellem 3 og 12 fugle pr år.

Europæisk Flamingo

Phoenicopterus ruber roseus

Der foreligger en række observationer af denne art fra Nord- og Vestjylland: 28/1 1 Vestlige Vejler (NJ), 19-26/3 1 Bøvling Klit (RK), 29/3 1 Vestlige Vejler (NJ), 8-9/4 1 Klægbanken (RK), 15/4 1 Bøvling Klit, 19/6 1 Fjandø (RK), 29/6-1/7 1 Selbjerg Vejle (NJ), 18/8-29/10 1 Klægbanken og 5/12 1 Harboør Tange (RK).

Som det fremgår kan der være tale om én og samme fugl, som turnerede rundt i det jyske. Såvel 26/3 som 18/8-29/10 blev den set i selskab med en Chileflamingo *Ph. chilensis*. En række iagttagelser af ubestemte flamingoer i området mellem Fanø (RB) og Thorsminde (RK) formodes alle at dreje sig om disse to fugle.

Tundrasædgås *Anser fabalis rossicus*

De største flokke af denne underart blev set i Nordjylland i forbindelse med Sædgåsegruppens arbejde. Indtil 1990 var der blot bestemt 3 fugle fra dette område (Olsen 1990); i 1993 var den største flok

her på 23, Ove Sø (NJ) 21/1. Forårets sidste blev set 7/5, 1 Vest Stadil Fjord (RK).

I efteråret blev der blot set følgende fugle: 25/9 4 Christiansø (B), 11/10 4 Filsø (RK) og 21/11 1 Stevns (S).

Snegås *Anser caerulescens*

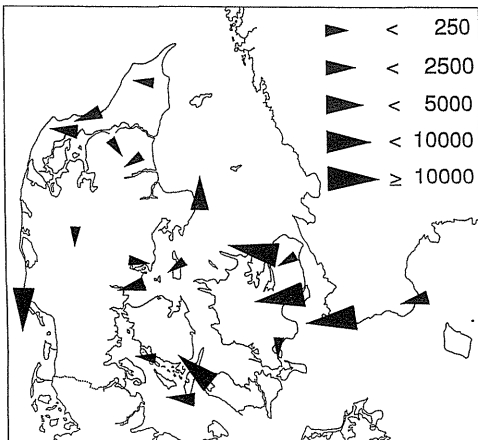
Gennem de sidste 5 år har 6 Snegæs opholdt sig i Nordjylland forår og efterår; disse fugle menes at oversomme i Oslofjorden. Ud over denne flok var der nogle få forårsfugle i Jylland. Den eneste på øerne sås 4/4 og 20/6, 1 Høng (S). Efterårets eneste fugl (ud over ovennævnte flok) blev set 16/9 ved Sjørring Sø (NJ).

Bramgås *Branta leucopsis*

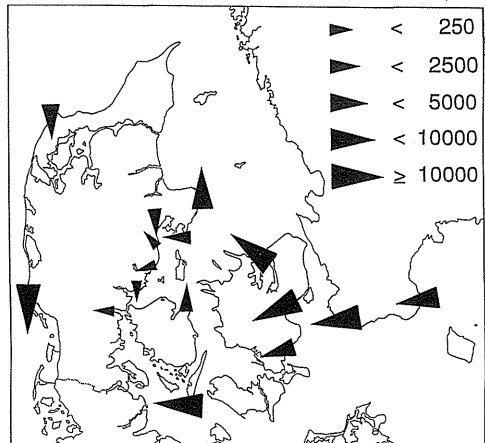
Året udmærkede sig ved et meget stort forårstræk af Bramgæs over Sjælland og et rekordstort efterårstræk i de fleste amter. Efterårstrækket faldt sammen med trækket af Mørkbuget Knortegås, og artsbestemmelsen af flokkene kunne være vanskelig.

Forårstrækket strakte sig over en måned, fra 16/4 til 13/5, men der var kun få større tal bortset fra 11 790 over Sjælland 16/4 (med 6250 Kongelunden og 2690 Enø Overdrev som de største enkeltobservationer).

I efteråret meldte de fleste amter om det største træk nogensinde. Næsten hele inldandstrækket

Geografisk fordeling af trækkende Bramgæs d. 28/9. Passage of Barnacle Geese on 28 September.

Geografisk fordeling af trækkende Mørkbugede Knortegæs d. 28/9. Passage of Dark-bellied Brent Geese on 28 September.

trækket skete den 28/9, hvor over 25 000 Bramgæs trak over landet. På grund af stærke sydøstlige vinde gik trækket meget nordligt, så de nordlige amter havde rigtig mange fugle. På de fleste af lokaliteterne drejer det sig om tilfældige iagttagelser. I de følgende dage forekom et stort træk ned langs den jyske vestkyst, således 29/9 11 668 Blåvand (RB). Samtidig tømtes Nord- og Vestjylland for store rastende flokke. Den 2/10 rastede 19 900 fugle ved Ballum (SJ), men blot to dage senere var der kun 11 000 (Ole Thorup pers. medd.).

Mørkbuget Knortegås *Branta bernicla bernicla*

Specielt efteråret var et af de bedste nogensinde, men også forårstrækket over Sjælland var langt over normalen. Hovedtrækket i foråret strakte sig fra 15/5 til 31/5, men kun Sjælland havde dagscifre på over 2000; i alt trak omkring 30 000 over Sjælland (bedste dag 29/5, bl.a. 4900 Borreby Mose (S)). I modsætning hertil er der ingen træk-tal fra Sønderjylland og Ringkøbing, og forårstotalen for Skagen var blot 259.

I efteråret skete trækket efter kraftige sydøstlige vinde. Desværre skete hovedtrækket mellem mandag 27/9 og onsdag 29/9, hvor der kun blev observeret i få timer på de enkelte træklokaliteter. Den 27/9 trak 59 378 ved Brantevik, det sydøstlige hjørne af Sverige, mens der ingen sås på Christiansø (B), og kun omkring 4500 i resten af Danmark; maksimum var 2000, Ulvshale (M). Den 28/9 trak mere end 40 000 Knortegæs over landet, de fleste i retninger mellem SV og NV, og den 29/9 trak 14 257 S ved Blåvand (RB).

Rustand *Tadorna ferruginea*

Arten blev set over hele året og spredt over hele landet, hvilket bestyrker troen på, at de fleste individer er tidligere fangenskabsfugle. Den første sås 25/1, 1 Ballum (SJ); de sidste var 2 ♂♂ og 1 ♀, der opholdt sig i Mariager Fjord (NJ) fra 30/10 til 10/12. Den største flok blev set 24/10, 5 Dejret Øhoved (ÅH). I alt sås mindst 15 fugle, heraf lidt over halvdelen i Jylland.

Rødhovedet And *Netta rufina*

Fire ud af 10 fugle (heraf 2 ♂♂) blev set i vintermånederne. Der er ingen tegn på yngleforsøg. Langt de fleste iagttagelser var fra landets sydøstligste amter, kun de følgende var fra Jylland: 10-24/5 1 ♂ Ulvedybet, og 5/10-6/11 1 ♂ Agger Tange.

Kongederfugl *Somateria spectabilis*

Som normalt blev der kun set få fugle, 4 i foråret og 2 i efteråret, og blot en enkelt hun. De fleste er set i de store overvintrende flokke af Ederfugle *Somateria mollissima* i de indre danske farvande; på Bornholm sås Kongederfugl i april/maj i forbindelse med Ederfuglenes forårstræk.

Stellersand *Polysticta stelleri*

En normal forekomst, dog såvel ret sene som ret tidlige fugle: 23/1 1 rst. Horsens fjord (VE), 10/3 1 2K ♀ S Hundested (S), 7/5 2 ♂♂ Danzigmand, Læsø (NJ), 28/5 1 ♂ fundet død Bouet, Læsø (NJ) (havde været død længe), og 25/10 1 1K ♀ SV Olsbæk strand (S).

Hvinand *Bucephala clangula*

Der er kun indrapporteret ganske få ynglende Hvinænder. I det nordsjællandske kasseprojekt fandtes dog en god bestand, mindst 27 i kasser og 1 i et naturligt redehul (Johannes Bang pers. medd.). Endvidere har der været oversomrende fugle flere steder i landet.

Lille Skallesluger *Mergus albellus*

De fleste amter har meldt om mange fugle i foråret (se tabellen). I alt har der formentlig været over 900 fugle, hvilket er mere end tidligere anslået for milde vintre. Her skal blot to observationer fremhæves: 17/2 47 Vejlerne (NJ) (nordjysk rekord), og 26/2 24 Arre Sø (S) (fuglene trak ind til overnatning på søen).

Mindst ét par oversomrede på Sjælland; det meste af tiden opholdt de sig ved Alsønderup Enge.

Amterne har meldt om normale eller lave tal i efteråret. De første efterårsfugle dukkede op flere steder 16/10.

Regional fordeling af Lille Skallesluger i foråret.
Regional distribution of Smew in spring.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	Kbh	LF	B
91	16	5	30	54	89	47	194	275	61	5

Oversigt over forårstrækket og efterårstrækket af rovfugle for udvalgte lokaliteter.
Spring (A) and autumn (B) migration of raptors at selected watchpoints.

A) Forår	Skagen	Gjerrild	Moesgaard	Rørvig	Gilleleje	Hellebæk	Kongelunden	Hammeren
Hvepsevåge	1647	0	0	1295	897	1062	27	10
Sort Glente	8	1	0	2	1	1	0	0
Rød Glente	16	1	1	33	21	68	4	17
Havørn	2	1	0	8	4	11	1	1
Rørhøg	197	10	0	240	174	157	16	22
Blå Kærhøg	213	3	44	166	134	68	9	15
Hedehøg	67	1	0	8	7	6	0	5
Duehøg	35	5	0	28	43	50	6	296
Spurvehøg	2792	139	19	1750	3178	1150	70	600
Musvåge	1227	800	734	2318	3419	9551	220	1149
Fjeldvåge	1113	44	5	1183	1000	421	6	180
Kongeørn	2	0	0	1	1	3	0	0
Fiskeørn	303	30	10	212	243	242	16	38
Tårnfalk	539	20	5	136	137	25	5	13
Aftenfalk	42	1	0	45	20	6	1	1
Dværgfalk	314	3	2	139	138	41	3	8
Lærkefalk	178	3	0	118	78	36	1	1
Vandrefalk	34	0	1	21	20	12	1	1

B) Efterår	Gedser	Stignæs	Stevns	Hellebæk	Kongelunden	Rørvig	Sydlangeland	Hammeren
Hvepsevåge	61	409	3077	995	405	75	94	16
Sort Glente	0	0	6	0	0	0	0	0
Rød Glente	31	36	470	14	12	2	145	0
Havørn	3	0	5	3	4	1	0	1
Rørhøg	36	109	511	122	46	11	49	1
Blå Kærhøg	3	23	86	90	35	9	32	0
Hedehøg	0	1	4	1	0	0	0	0
Duehøg	0	0	18	31	8	1	5	3
Spurvehøg	836	964	6982	1138	948	49	2103	12
Musvåge	144	15000	11843	16356	1231	977	4525	15
Fjeldvåge	314	20	387	101	36	8	44	16
Kongeørn	0	0	1	1	0	0	0	0
Fiskeørn	23	33	143	48	21	8	46	7
Tårnfalk	39	67	262	43	41	5	199	1
Aftenfalk	0	4	2	1	0	0	6	0
Dværgfalk	38	17	74	39	36	6	10	3
Lærkefalk	10	17	16	4	2	4	26	2
Vandrefalk	0	7	7	3	3	3	9	1

Forårsstrækket af rovfugle i Danmark 1993

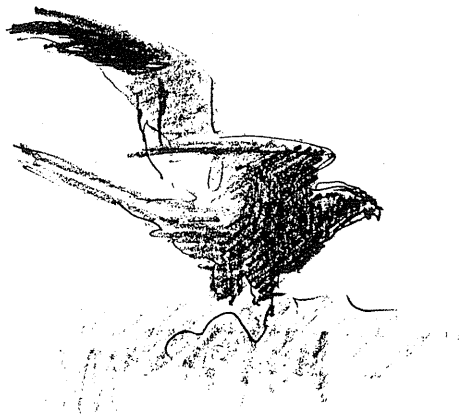
Forårstrækket af rovfugle kom for alvor i gang en uges tid inde i marts. I weekenden 6-7/3 trak foruden Musvåger flere Havørne og de første Duehøge over Nordsjælland.

Et varmfremstød i midten af måneden udløste et større træk af Musvåger, således 15/3 1200 ved Hellebæk og 20/3 1485 i Jægersborg Dyrehave. Omkring månedsskiftet marts/april blev det igen lidt lunere, efterhånden med en opfriskende østenvind, hvilket overraskende tidligt gav store dagscifre af Fiskeørn: 31/3 10 Hellebæk, og 2/4 39 Gilleleje og 23 Rørvig. Ved Skagen, hvor mediandatoen for Fiskeørn er ca 14 dage senere end på

Sjælland, trak 11 allerede 3/4. Og trækket af Duehøg og Musvåge var langtfra afsluttet, bl.a. sås 1158 Musvåger ved Gilleleje 5/4.

Dagene 9.-17. april var præget af højtryksvejr med kølige østlige vinde. Vejrtypen gav et pænt rovfugletræk på de nordsjællandske træklokaliteter, bl.a. af Havørn og Fiskeørn; for Havørn således 9/4 Hellebæk 3, 10/4 Alsønderup Enge 2 og Hellebæk 2, og 14/4 Rørvig 2. I alt blev der i løbet af foråret set 29 Havørne på træk over Sjælland. Fiskeørnen var talrig i påsken; største tal blev 29, 10/4 Hellebæk, og 25, 12/4 Rørvig.

I slutningen af april kunne man opleve en hede-bølge med op til 29 graders varme. Vejret var tørt

og præget af østlige vinde. Dette stabile vejr fortsatte stort set uafbrudt til langt ind i juni og gav mange sæsonrekorder på de forskellige træksteder. Den sjællandske nordkyst, især Rørvig og Gilleleje, havde et godt og jævnt fordelt træk, og også Skagen havde i april pæne tal af mange arter. Rørvig udmærkede sig med stort træk af Rørhøg, mens Gilleleje havde sæsonrekord for Blå Kærhøg (topdag 21/4: 29); Rørvig var dog godt med også her, med 27 d. 2/5. Gilleleje noterede også sit hidtil højeste forårstal for Spurvehøg (bedste dag 6/4: 415). Fjeldvåge trak i mere moderate tal, således 150 Skagen 14/4 og 187 Rørvig 25/4. Som normalt ved østenvinde sås også Dværgefalk, Tårnfalk og Lærkefalk i pæne tal.

For mange af de majtrækkende arter var trækket pænt og jævnt, uden dog at komme i nærheden af rekordtallene fra 1992. En undtagelse var Hedehøg, hvor Skagen havde sæsonrekord med 67 fugle, og med så tidlige topdage som 25/4 (5) og 27/4 (5). På Sjælland fik Hedehøgen også et rekordforår med i alt 25 trækkende. Den megen østenvind så ud til at forskyde trækket af Hvepsevåger vestover. Mens man på Sjælland blot oplevede et jævnt træk af Hvepsevåger uden større dagstotaler (flest 14/5, 350 Rørvig, og 18/5, 441 Hellebæk), kunne Skagen notere en stor sæson med ca 3000 trækkende fugle, heraf 462 d. 21/5. Trods østenvinden blev antallet af Aftenfalk mere på det jævne i forhold til året før: Skagen havde 42 (flest 20/5: 18), mens Rørvig overraskende toppede med hele 45 fugle (flest 10/5: 11).

Efterårstrækket af rovfugle i Danmark 1993

Efter en kølig og regnfuld juli kunne man allerede under en kortvarig opklaring i de første dage af august registrere det første træk af Rørhøg og Fi-

skeørn, omend kun med små tal; men ved Falsterbo trak 21 Rørhøge og 17 Fiskeørne d. 2/8.

I midten af august blev vejret igen stabilt. De første Musvåger registreredes 14/8 (345 Hellebæk), og samme dag havde Stevns 73 Rørhøge.

Fra 24/8 og en lille uge frem blæste en kølig vind fra nord, og nætterne var kolde for årstiden. Dette satte for alvor gang i rovfugletrækket, især af Hvepsevåge, Rørhøg og Fiskeørn. For Hvepsevågens vedkommende således 24/8 (474 Ballerup, 820 Stevns) og 25/8 (1174 Ølstykke, 803 Hellebæk). Stevns havde 91 Rørhøge 25/8.

Efter at første halvdel af september havde været meget regnfuld med blæst fra øst, slog vejret om 18/9. Vinden sprang over i NV og aftog, og solen brød frem. Ved Hellebæk trak 1420 Musvåger 19/9, og af Rød Glente noteredes 55 på Stevns og 15 ved Stignæs. Herefter rådede lunt og diset vejr frem til slutningen af september, hvor klart vejr med østenvind satte gang i trækket af mange arter; ved Hellebæk således 1950 Musvåger 28/9. Den følgende dag gik et stort træk af Musvåge over Sjælland, bl.a. Hellebæk 2640, Nødebo 1052, Ishøj Strand 1236 og Spodsbjerg 1053. Samme dag trak mange Røde Glenter, bl.a. Stevns 172 og Langelands sydspids 55.

Opklarende vejr midt i oktober efter ustabil og fugtigt vejr først på måneden førte til et stort musvågetræk: Hellebæk 3100 15/10, og samme dag 7329 indtrækkende på Stevns (ny rekord; den tidligere fra 8/10 1986 var 7151 Stignæs) og 2227 på Langeland. 17/10 trak 1256 Musvåger ved Vindholmene på Vestlolland. De følgende dage var kølige med svag vind fra NØ og let nattefrost, hvilket satte gang i Duehøgene, således 15 Hellebæk 23/10 og 8 Stevns 24/10.

Det relativt stille, overskyede vejr med vind fra NØ gav ingen større trækbevægelser i november.

Sort Glente i Danmark 1988-1993.
Black Kites in Denmark 1988-93 (first and second half-years).

	1988	89	90	91	92	93
1. halvår	64	75	54-57	75	70	38-40
2. halvår	16	6	16-18	16	12-13	7

Sort Glente *Milvus migrans*

Der var kun få Sorte Glenter såvel forår som efterår.

Af forårets 38-40 fugle blev 22-24 set i Jylland, resten på Sjælland (10), Fyn (5) og Bornholm (1). Årets første blev set ved Pamhule Skov (SJ) 2/4, hvilket er tidligt. Resten af de få tidlige fugle (3) sås på Sjælland. Der var en tydelig forskel i kulminationen øst og vest for Storebælt: øst for blev halvdelen af fuglene set i april (flest (5) ult. april, desuden en mindre top ult. maj: 4), mens der først kom gang i observationerne vest for Storebælt i maj, i alt 16 fugle (flest pri. maj: 11).

Der var to sommerobservationer: 1 Nørrestrand (VE) 22/6 og 1 Stavsdal (B) 5/7.

Efterårets 7 fugle blev alle på nær én (Brabrand Sø (ÅH) 5/8) set på Sjælland, 5 af dem i perioden 26/8-5/9. Sidste fugl sås 15/10, Stevns (S).

Rød Glente *Milvus milvus*

Som normalt sås hovedparten af de trækkende glenter på Sjælland, såvel forår som efterår.

Årets første trækkende fugle blev set 23/1, 1 Stenløse (B), og 24/1, København (S). Derefter sås ingen fugle før pri. marts, hvor det egentlige træk startede. Hovedparten sås i perioden 12/3-30/4, uden nogen tydelig kulmination. I maj og juni sås kun få, bortset fra en mindre top i sidste halvdel af maj, som kan skyldes fugle på forlænget træk.

Der foreligger følgende oplysninger om ynglefund: NJ 3 sikre ynglepar (hvoraf et par fik én flyvefærdig unge) samt 2 mulige; ÅH 3-4 ynglepar, hvoraf det ene fik 2 unger på vingerne; VE 6 ynglepar; B 2 yngleforsøg.

Efterårstrækket blev indledt 14/8, 1 Ølstykke (S). Den første trækølge blev set ult. august/pri. september, efterfulgt af en mindre top med. oktober. Største dage var 18/9 41, 19/9 55, 29/9 172, 11/10 73 og 15/10 66, alle Stevns (S), og 29/9 58 Sydlangeland (F). Der blev som normalt kun set få efterårsfugle i Jylland.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Stigningen i antallet af overvintrende Havørne ser ud til at fortsætte.

Fra 1993 foreligger der oplysninger om mindst 60 "rastende" og 76 trækkende havørne. Af de rastende var mindst 28 mere eller mindre stationære.

Første halvårs 15-16 stationære fugle fordelte sig med mindst 3 NJ, op til 2 ÅH/VE (Salten Langsø 6/1-13/3), 1 SJ (Hostrup Sø 16-23/5), 1 F (Arreskov Sø 8/1-23/2), 3-4 S (2-3 i Arresøområdet 3/1-14/3), 3 LF (5/2-31/5), 1 M (Ulvsø 25-30/5) og 1 B (Svanekeområdet 28/2-6/3). En fugl i Vejlerne fra 25/5 og året ud var sandsynligvis undsluppet fra "Ørnereservatet" (NJ).

Af forårets 38 trækkende fugle blev 29 set på Sjælland og kun 3 i Jylland. Trækket faldt i to perioder: ult. februar/pri. marts og ult. marts/pri. april. Bedste dag blev 9/4 med 3 Hellebæk (S).

Der foreligger oplysninger om én stationær fugl i sommerperioden: 8/5-14/7 Tystrup-Bavelse (S).

Hovedtrækket om efteråret fandt sted med. ult. oktober. Som venteligt bemærkedes det især øst for Storebælt: kun 6 af 38 fugle sås i Jylland.

Der var ca 14 stationære Havørne i andet halvår. Udover fuglen fra Vejlerne (se ovenfor) havde NJ 1 Nors Sø 15-30/11; RK 1 Tipperne 22/10-2/11; F 1 Arreskov Sø 12-21/9; S 2 Arresøområdet november-december og 2 Tystrup-Bavelse-området; LF 1 Bøtø Nor 24-31/12; og B op til 5 Ølene-Almindingen 24/10-15/12. De mange fugle på Bornholm kan helt sikkert henføres til ørnefodringsprojektet.

Hedehøg *Circus pygargus*

Forekomsten i foråret var rekordstor med 135 trækkende fugle. Efterårets forekomst var mere normal med 19 fugle.

Skagen (NJ) havde rekord med 67 trk. i perioden 24/4-27/5, og Sjælland melder ligeledes om rekord med 25 trk. Skagen havde flere dage med 5 eller 6 fugle. Trækket startede meget tidligt: 17/4 1 Gallehus (SJ). Der sås i det hele taget usædvanligt mange fugle i april (30), hvilket må skyldes de

østlige vinde og varmebølgen sidst på måneden. I NJ dominerede de gamle fugle trækkeret frem til 10/5, hvorefter 2K-fuglene tog over.

Det har ikke ud fra rapporterne været muligt at opgøre antallet af ynglefugle. Et yngleforsøg på Bornholm er den eneste oplysning om yngleaktivitet uden for de normale yngleområder i det sydlige Jylland.

Efterårstrækket startede 2/8, 1 Vust (NJ); det var også NJs eneste efterårsobservation. Tre andre fugle blev set i Jylland, mens 10 blev set på Sjælland. Hovedtrækket fandt sted ult. august med bedste dag 25/8, 3 Stevns (S). Sidste fugl sås 29/9, 1 Holmegårds Mose (S).

Kongeørn i Danmark 1988-1993.
Golden Eagles in Denmark 1988-93.

88	89	90	91	92	93
10	14-21	15	15	23	32-39

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Med 32-39 Kongeørne i 1993 er vi tilbage ved situationen i 1980-84, hvor der i gennemsnit blev set 36 kongeørne om året. I perioden 1985-92 var gennemsnittet blot 18.

I første halvår noteredes 17-23 fugle, hvoraf 7-9 rastede i længere tid og 5 trak. NJ havde tre stationære fugle: 1 2K Tofte Sø 8/1-16/5, og i alt 2 Skagen 1/4-1/5 og 28/3-9/4. Derudover 1 Ørbæk (F) 18/1-4/3, 1-2 Kertemindeegnen (F) 16/3-9/4, og 2-3 Sydvestsjælland 2/1-27/3. Forårstrækket fandt sted i perioden 9/4-28/4; bedste dag var 9/4, 2 Hellebæk (S).

Af andet halvårs 15-16 fugle var kun to stationære. Begge opholdt sig på Bornholm 16-27/10. Fem fugle er angivet som trækkende, alle på nær én (7/9 Gudhjem (B)) i tiden med.-ult. oktober. De resterende 8-9 fugle er meddelt som "rastende" en enkelt dag, 4 i Jylland (NJ,RK, ÅH), 2 på Bornholm (ikke de samme som førnævnte) og 2-3 på Sjælland.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Forårstrækket 1993 var rigtig flot. Efter frasortering af gengangere blev der set i alt 1414 fugle, 489 i Vestdanmark og 925 i Østdanmark. Flertallet af de østdanske fugle blev meget naturligt set på Sjælland, der kunne notere det næststørste antal siden 1971. Rekordene er fortsat på 1097 i 1985.

To meget tidlige fugle indledte forårstrækket d. 6/3, ved hhv. Fuglsang Bro (RK) og Sønderød (S). Først 20/3 blev den næste set, en rastende fugl ved Alsønderup (S). Hovedtrækket skete i dagene 2/4-13/4, hvor knap 600 fugle blev noteret. I Østdanmark sås flest i Nordsjælland (S), med bedste dage 2/4 (79, heraf Gilleleje 39), 5/4 (52, heraf Gilleleje 23) og 10/4 (57, heraf Hellebæk 29). Bedste dag på (B) var 11/4 (6); samme dag trak 20 både ved Rørvig og Gilleleje (S). Af Bornholms 50 trækkende Fiskeørne blev 38 noteret mellem 26/3 og 24/4. I Vestdanmark havde kun Skagen (NJ) større dage: 3/4 11, 7/4 23, 10/4 21 og 12/4 18.

Mens hovedparten af fuglene i Østdanmark trak pri./med. april, observeredes der stadig en del fugle i Nordjylland ult. april/pri. maj, flest 1/5 (16) og 2/5 (17), begge dage Skagen. Af NJs forårstotal på 303 trækkende fugle sås 106 ved Skagen i tiden 1/4-28/6; ÅH noterede 101 mellem 27/3 og 31/5 (bedste dag 1/5 med 4).

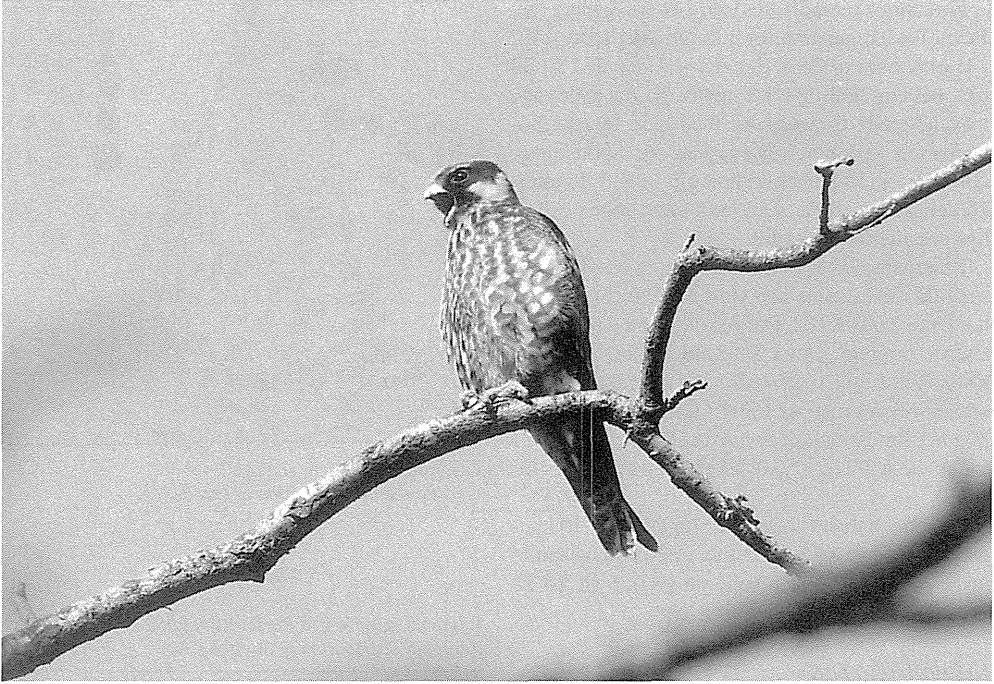
Der blev fundet ét ynglepar, der fik en enkelt unge på vingerne. Fra samme område er der oplysninger om et sandsynligt ynglepar i slutningen af 80'erne. Herudover er der meldt om 128-129 rastende/oversommende fugle i tiden pri. juni – pri. august, fordelt med 88-89 i Vestdanmark og 40 i Østdanmark. Mange blev kun set i kortere tid.

Efterårstrækket var ganske imponerende med 812 trk. i perioden pri. august – med. november. Østdanmark havde en klar overvægt, i alt 534. Hovedtrækket kom i dagene 22/8-13/9, i alt 396 fugle; Stevns havde 45 22/8-25/8, flest 25/8 (18). 25 blev iagttaget i oktober og 6 i november; de sidste var 2 trk. Rørvig (S) 13/11 og 1 Flynder Kirke (RK) 28/11. Det sidstnævnte fund er exceptionelt sent, da Olsen (1992) angiver Fiskeørnen som sjældnen i oktober, med enkelte fund indtil med. november.

Aftenfalk *Falco vespertinus*

Efter rekordåret 1992 vendte forekomsten af Aftenfalk tilbage til et mere normalt niveau i 1993, med 172 fugle (109 øst for Storebælt) om foråret og 35 om efteråret.

Årets første Aftenfalk sås 24/4 ved Skagen (NJ). Østenvinden i maj gjorde, at trækket blev relativt jævnt fordelt. Der var en tendens til en tidligere kulmination i det østlige Danmark (pri.-med. maj) end i Jylland (ult. maj). De største dage var 9/5 (9 Gilleleje (S) og 9 Hellebæk (S)), 10/5 (11 Rørvig (S)) samt 20/5 (18 Skagen). Trækket ebbede ud sidst i maj, hvor vejret slog om fra højtryk og østlige vinde til køligere vejr med vinde fra V-NV.

Der blev set rekordmange Lærkefalk på Skagen i 1993. Foto: Mogens Friis.

Der blev set 4 fugle i juni, heraf en så sent som 30/6 (Eisegårde Strand (ÅH)).

Efterårstrækket startede 7/8 med 1 Norsminde Fjord (ÅH) og forløb spredt frem til 5/10 (1 Poulsker (B)). Som sædvanligt sås kun få fugle i Jylland (4). Bedste dag var 23/9, 7 Østmøn.

Lærkefalk *Falco subbuteo*

Foråret gav høje cifre (424), især fra Skagen og Nordsjælland, hvor der meldes om rekord. Efteråret gav også flere fugle end normalt (194). Desuden foreligger der oplysninger om et ynglepar fra det nordlige Sjælland.

Forårets første fugl sås 16/4, Rørvig (S); trækket kulminerede med. maj. De bedste dage var 9/5 (18 Rørvig) og 10-11/5 (hhv. 22 og 38, Skagen (NJ)). Skagen havde i alt 178, Rørvig 118 og Gilleleje 76.

Efterårstrækket indledtes 1/8, 5 (1 ad. og 4 IK) Stignæs (S) og 1 Tryggelev Nor (F). Trækket startede dog først rigtigt med. august og kulminerede med. september. Bedste dag var 18/9: 8 Dueodde (B), 4 Ølstykke (S), 1 Lyngvig Fyr (RK), 2 Sydlangeland (F) og 1 Salten Langsø (ÅH). Som sædvanligt sås flest i den østlige del af landet (130, heraf er 42 på Bornholm); kun 33 sås i Jylland.

Årets sidste fugl blev set 13/10 på Gavnø (S).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Efter frasortering af gengangere, i det omfang det nu har været muligt, bliver tallet for 1993 300-330 registrerede Vandrefalke, heraf 212-213 trækken- de: Det er det hidtil største antal, der er noteret i Danmark på et år.

Det stadigt stigende antal – 130 i 1990 (71-72 trk.), 231 i 1991 (136 trk.), 234 i 1992 (188 trk.) – må i hvert fald til dels skyldes, at bestanden i Norge vokser; den tæller nu 150-200 par (Gjershaug et. al. 1994), mod 50-100 i 1982 (Génsbøl 1987). Hvilken rolle de svenske og finske bestande spiller for det stigende tal i Danmark, er mere usikkert. Bestanden i Sverige vurderedes i 1985 til 15-25 par (Risberg 1990), mens den finske, ligeledes i 1985, vurderedes til 70 par (Génsbøl 1987). Derudover kan det formodes, at en lille del af trækfuglene tilhører underarten *F. p. calidus*, der yngler på tundraen mellem Varanger-halvøen og Lena, og som ligesom nominatformen er en udpræget trækfugl (Génsbøl 1987); der er dog ingen godkendte fund fra Danmark.

Af "rastende" fugle i første halvår var der 53-63, hvoraf halvdelen var stationære fugle tilbage fra slutningen af 1992. Som normalt var der flest opholdte sig som vanligt i Vejlerne (NJ), i alt 12-18 forskellige fugle.

Forårstrækket indledtes 9/3, 1 Ø Spodsbjerg (S). Jævnt fordelt gennem foråret trak yderligere 140-141 eks. frem til 23/5. Skagen (NJ) havde i alt 34 trk. mellem 28/3 og 23/5, mens (S) for andet år i træk noterede forårsrekord med hele 56 trk., hovedparten ved nordkysten; Rørvig, Spodsbjerg, Gilleleje og Hellebæk kunne *alle* notere lokalrekorder. Blot to fugle sås i juni, mens ingen egentlige sommerfund gjordes.

Efterårstrækkets første Vandrefalk sås 8/8, Rosenvold (VE), mens den sidste trak forbi Sønderho, Fanø 25/10 (RB). Der blev set i alt 71 trk. i efteråret, omtrent som i 1992. Flest blev noteret i Østdanmark, således havde (S) for andet år i træk efterårsrekord med 47 (52% 1K-fugle). Flest fugle uden for Østdanmark havde (RB) med i alt 14 trk. mellem 3/9 og 25/10, heraf 6 ved Blåvand 4/9-15/10.

Af andet halvårs "rastende" fugle sås ca 30 i august-november og 5 i december på (S). I Vestdanmark noteredes flest i Vejlerne (NJ), i alt 14-18 fugle i oktober-december.

Urfugl *Tetrao tetrix*

At dømmen efter artens forekomst i 1993 vil Urfuglen om ganske få år være forsvundet fra den danske natur. Den er nu forsvundet fra Randbøl Hede (VE), og på de blot to tilbageværende lokaliteter lader bestanden til at være halveret i forhold til 1991-92.

De største noteringer fra Vind Hede (RK) blev 27/3 3 ♂♂, 24/4 2 ♂♂ og 1 ♀, 25/4 2 ♂♂ og 2 ♀♀, samt 9/5 2 ♂♂ og 1 ♀.

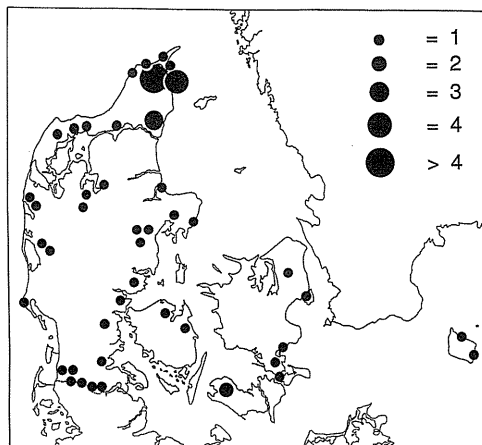
På Kongenshus Hede (NJ) registreredes 28/3 2 ♂♂ og 1 ♀; enlige fugle er set 7/3 (♂), 13/3 (♀) og 17/4 (♂).

Vagtlet *Coturnix coturnix*

Med 59 eksemplarer blev 1993 et rigtig godt år for arten. Den blev registreret i alle regioner, men langt størsteparten af fundene er fra Jylland.

Årets første Vagtlet hørtes 7-16/5 mellem Nr. Herlev og Lyngby (S). Samme fugl blev hørt igen 15/7. Fra sidst i maj og 3-4 uger frem er der næsten dagligt set eller hørt Vagtlet, mens der er noget længere mellem iagttagelserne i juli og august. Den bedste lokalitet var Gårdbø Sø (NJ), hvor op til 6 forskellige fugle blev hørt 11-30/6, flest (5) 18/6 og igen 30/6. Ellers var de største observationer 2 hørt 3/6 Sørig Enge (NJ), 3 hørt 10/6 Bolle-Try Enge (NJ), 4 set 18/6 Råbjerg Mose (NJ), samt 2 hørt 19/7 og senere på Vestlolland (LF).

De sidste fugle blev set 26/8 ved Blåvand (RB) og 1/10 på Hulsig Hede (NJ).

Geografisk fordeling af Vagtlet.
Geographical distribution of Quail.

Regional fordeling af Plettet Rørvagtlet.
Regional distribution of Spotted Crane.

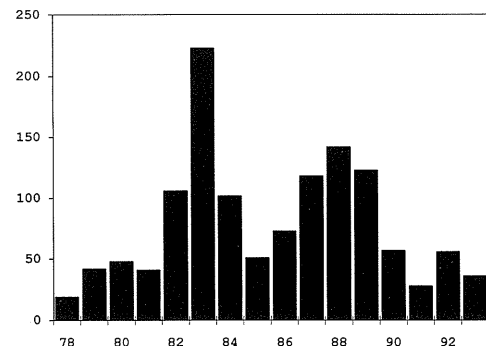
NJ	SJ	F	LF	M	B
20	10	1	2	1-2	2-3

Plettet Rørvagtlet *Porzana porzana*

1993 blev med 36-38 fugle det næstdårligste år siden 1970'erne. Bare to jyske lokaliteter stod for 27 af fuglene.

De tidligste var 8/4 3 og 13/4 5, alle Vejlerne (NJ). Her kortlagdes frem til 3/6 i alt 18 fugle, alle i de Østlige Vejler. På 3 andre lokaliteter blev der gjort iagttagelser af mere end en enkelt fugl: Magisterkogen (SJ) 9 hørt 25/4, Bastemose (B) 2-3 hørt 26-29/4, og Bøtø Nor (LF) 2 juv. 14/8.

Årets sidste fugl blev set 23/8 i Ulvedyb (NJ).

Plettet Rørvagtlet i Danmark 1978-93.
Spotted Crane in Denmark, 1978-93

Regional fordeling af Engsnarre
Regional distribution of Corncrake.

NJ	RB	F	S	B
3	1	2	1	7-8

Engsnarre *Crex crex*

Med 14-15 individer blev 1993 et ganske pænt år, hvilket vel primært kan tilskrives det relativt varme vejr i maj og begyndelsen af juni. Hele 7-8 af fuglene observeredes på Bornholm.

Samtlige forårsagttagelser blev gjort i perioden 15/5-12/6. I to tilfælde fandtes mere end én fugl: 4/6 2 hørt Lobbæk (B), og 6/6 1 set og 1-2 hørt Pedersker (B).

Eneste efterårsfund var 4/8 1 Helligdommen (B).

Trane *Grus grus*

På baggrund af et meget stort forårstræk må 1993 kaldes et udmærket år. Efterårstrækket blev af mere normalt omfang.

Der blev gjort 3 vinterfund: 23/1-14/2 1 Maribo Sønderlø (LF), 7/2 1 Oreby ved Kalundborg (S), og samme dag 1 nord for Aså (NJ). Ellers sås de første Traner 6/3 (27 N Ølstykke (S)) og 7/3 (4 SØ Sønderlø (S)).

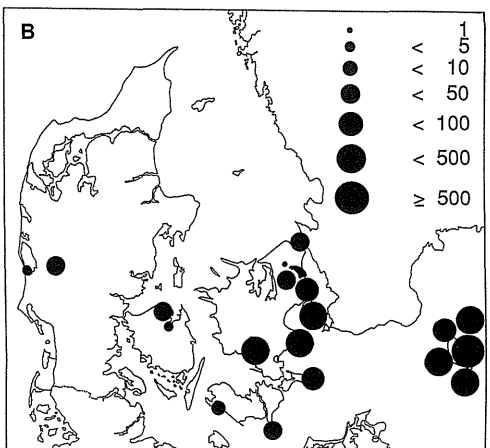
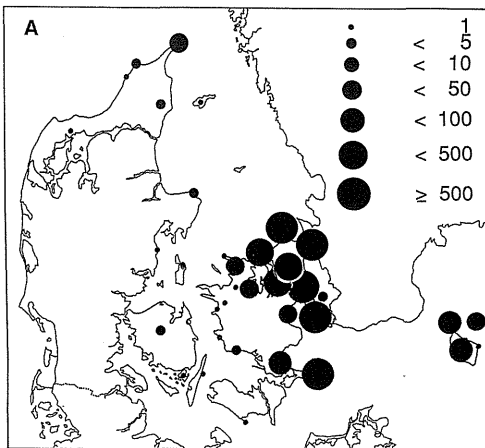
Østenvindsdomineret vejr i trækperioden gav et rekordstort forårstræk, i alt 5173 fugle. De fleste trak over landet i april; alene på Møn noteredes over 1500 i denne måned, som formentlig i høj

grad var de samme fugle, som siden sås forskellige steder på Østsjælland samt ved Gilleleje og Hellebæk. Forårstotalerne for de to sidstnævnte lokaliteter var hhv. 2070 og 2026. De bedste dage var 9/4 med 1272 fugle, bl.a. 856 Møn, 669 Gilleleje, 603 Hellebæk og 416 Hillerød, samt 10/4 med 1214, bl.a. 275 Møn, 554 Gilleleje og 656 Hellebæk. Forårets sidste Traner sås 26/5, 2 Ø Rævedam (F).

I Nordjylland gjorde 5-6 par yngleforsøg, dog uden at der blev fundet ynglebeviser. På Bornholm ynglede et enkelt par, der fik 2 unger. Herudover sås oversomrende flokke på 5-12 individer i Bøtø Nor (LF), på Ulvshale (M) og tre steder på Bornholm. De nordjyske fugle samledes i Vejlerne (NJ) efter d. 9/8; maksimum her blev 15 d. 1/9, og 14 ad. opholdt sig i området 24/9-19/10.

De første sydtrækkende Traner blev set 28/8, 16 Ølstykke. Den 31/8 sås 1 Alsønderup (S) og 3 Odense (F). Bornholm havde 2222 af efterårets i alt 3043 Traner; kulminationen her faldt i to perioder, 18-25/9 og 15-18/10. På Sjælland blev de bedste dage 29/9 med 203 og 15/10 med 154.

Enkelte fugle holdt stand indtil midten af november; de sidste 4 forlod Vejlerne 20/11.

Geografisk fordeling af trækkende Traner, forår (A) og efterår (B).
Geographical distribution of migrating Cranes in spring (A) and autumn (B).

Ynglebestand af Hvidbrystet Præstekrave i Danmark 1992-93
Breeding population of Kentish Plover in Denmark 1992-93.

	1992	1993
Harboør Tange (NJ)	0-1	0
Bøvling Klit (RK)	1-2	3
Fanø nord (RB)	15	21
Rømø nord (RB)	3-5	2-3
Rømø syd (RB)	8-12	7-10

Hvidbrystet Præstekrave

Charadrius alexandrinus

Der kunne i 1993 spores en lille fremgang i ynglebestanden, til 33-37 par på blot 4 lokaliteter. På Fanø (RB) blev arten set fra 15/4 til 12/9. Største tal var 15, Sønderho 22/8.

Fra foråret foreligger kun to observationer uden for ynglepladserne: 11/4 1 Ulvedybet (NJ) og 24/4 1 Harboør Tange (RK).

Også i efteråret sås kun få uden for ynglepladserne: 18-30/7 1-2 Ulvedybet, 19/7 1 Harboør Tange, 31/7 1 N og 2/8 1 Ølseagle Revle (S), 5/8 1 Vejlerne (NJ), 14/8 1 trk. Ishøj Strand (S), 22/8 1 Kongelundsstranden (S), 24/8 2 Tipperne (RK) og 31/8 1 Dråby Vig (NJ). Med andre ord et meget dårligt år for arten, specielt var antallet på Sjælland meget ringe. Det stemmer med, at den svenske bestand havde sin hidtil dårligste ynglesæson med blot syv par og tre flyvefærdige unger (Gustafsson & Öhman 1993).

Pomeransfugl *Charadrius morinellus*

Forårets første Pomeransfugl sås 25/4: 8 Skjern Enge (RK); den sidste sås i Råbjerg Mile (NJ) 25/5. På de to faste rasteplasser var de største tal 54, Skjern Enge (RK) 15/5, henholdsvis 21, Filsø (RB) 10/5. Fra foråret var der desuden følgende iagttagelser af rastende fugle: 4/5 3 Ballerup (S), 9/5 1 (spillende!) Tipperne (RK), 13/5 10 og 15-16/5 5 Thorup Fjordholme (NJ), 13-14/5 3 Bakholm/Overklit (NJ), 18/5 4 Sdr. Saltum (NJ) samt ovennævnte fra Råbjerg Mile. Nogle af disse lokaliteter er måske faste rasteplasser. Desuden var der et par trækiagttagelser: 15/5 8 Ø Flagbakken og 3 Ø Batterivej, Skagen (NJ), samt 22/5 1 N Hanstholm (NJ).

Efterårstrækket indledtes med en meget tidlig fugl 11/7, Svendborg (F), og afsluttedes med en meget sen: 22/10 1 Kolindsund (ÅH). Dertil følgende, som alle ligger inden for artens normale træktid: 28/8 1 Dalbyover (ÅH), 4/9 1 Præstø Fed (S), 18/9 1 SV Svinkløv (NJ), 19/9 1 Helgenæs (ÅH).

Temmincksryle *Calidris temminckii*

1993 blev et godt år for Temmincksrylen efter et par år med ret lave tal. Foråret gav i alt 310 eksemplarer, hvilket er det højeste tal siden 1990; i efteråret sås 364 eksemplarer.

Forårstrækkets første Temmincksryle sås 20/4, Kongelundsstranden (S). Som altid noteredes hovedparten af forårsfuglene i Nordjylland (50%) og på Sjælland (22%). De største observationer var: 9/5 30, 12/5 28 og 20/5 23 Vejlerne (NJ), 16/5 16

Romalt Enge (ÅH), 14/5 15 Brabrand Sø (ÅH) og 10/5 13 Skjern Å munding (RK). Største sjællandske forekomst var på blot 7 eksemplarer. Forårets sidste fugle sås 29/5, 2 Ballerup (S) og 1 Hovvig (S).

Efterårstrækket indledtes med et junifund: 26/6 1 Borreby Mose (S); de næste sås først 12/7. Som sædvanlig var trækket mere spredt om efteråret end om foråret, men Nordjylland (28%) og Sjælland (39%) dominerede stadig. De største forekomster var: 18/7 14 Sønderho (RB), 1/8 9 Agger Tange (NJ) og 29/8 8 Bygholm Vejle (NJ). Den sidste observation var 19/9 2 Hovvig (S).

Efterårstotalerne i årsrapporten for for 1992 (Lindballe et al. 1994) er forkerte, tallene skal være 1989: 295, 1990: 181 og 1991: 321.

Sortgrå Ryle *Calidris maritima*

1993 blev igen et meget beskedent år for Sortgrå Ryle. I januar/februar var hovedparten af iagttagelserne i Hanstholm-området (NJ), hvor op til 20 eksemplarer sås 20/2. Ellers var der kun få: 2/1 1 Korshage (S), 3/1 1 S Ishøj Strand (S), 5/2 og 7/2 1 Ulvshale (M), 19/2 15 Hirtshals (NJ) og 22/2 1 Thorsminde (RK). I marts sås blot to: 9/3 1 og 30/3 1 Skallingen (RB). Fra forårstrækket i april-maj er der fem iagttagelser: 19/4 2 Hanstholm, 24/4 1 Skallingen (RB), 25/4 50 Hirsholmene (NJ), 11/5 25 V Grenen (NJ) og 15/5 1 Ø Skagen Nordstrand (NJ).

Efterårets første Sortgrå Ryle blev set 13/8, Skallingen. Ved Blåvand (RB) noteredes i alt 23 trk. og 3 rst. 30/8-30/10, flest 29/10: 12 N. De fleste iagttagelser i øvrigt er fra RK og NJ, flest 23/10: 10 Agger Tange (RK). Som sædvanligt var der kun få i de indre farvande: 26/9 1 Præstø Fed (S), 2/10 1 Aflandshage (S), 11/10 1 Christiansø (B), 18/10 1 Gniben (S), 1/11 og 13/11 1 Stavns Fjord (ÅH), 12/11 1 S Fornæs (ÅH), 15/11 1 Ulvshale, 27/11 1 Korshage (S) og 26/12 2 Fanefjord Skov (LF).

De lave tal skyldes de milde vintre. I kolde vintre er forekomster af 40-50 eks. ikke usædvanligt på flere nord- og vestjyske lokaliteter.

Kærløber *Limicola falcinellus*

1993 blev et meget dårligt år, blot 5 fugle om foråret og 27-28 om efteråret, hvilket er det laveste antal siden 1977.

Forårets observationer var: 11/5 1 Tissø (S), 18/5 1 Tipperne (RK), 20/5 1 Lakolk (SJ), 24/5 1 Korevlen (S) og 24-26/5 1 Jerup Strand (NJ).

1993 blev et godt år for Temmincksryle med ialt 674 fugle. Foto: Robert Trojborg.

Efterårstrækkets første sås 11/7, 2 Borreby Mose (S). De eneste andre iagttagelser af mere end én fugl var 19/7 2 Tipperne (RK), 8/8 2 SV Præstø Fed (S) og 24/8 2 Ølsemagle Revle (S). I modsætning til 1992 var det især trækket af adulte fugle, som svigtede, selv om antallet af aldersbestemte juvenile heller ikke imponerede: i alt 8, de fleste i september. Sidste iagttagelse blev gjort 14/9, 1 Borreby Mose (S). Fordelingen på landsdele var NJ 5, RK 4, ÅH 2, F 2, S 14-15.

Tredækker *Gallinago media*

Tredækkeren havde et meget dårligt år med blot 7 observationer af ligeså mange individer: 22/4 1 Tipperne (RK), 25/8 1 Koefods Enge (S), 28/8 1 Boller Enge (NJ), 6/9 1 Slettevang (ÅH), 6/9 1 fanget og taget i pleje, Nedermosse, Skagen (NJ), 15/9 1 Helgenæs (ÅH) og 29/9 1 Blåvand (RB).

Odinshane *Phalaropus lobatus*

1993 blev et ganske godt år med i alt 91-96 forskellige fugle, hovedparten på Sjælland.

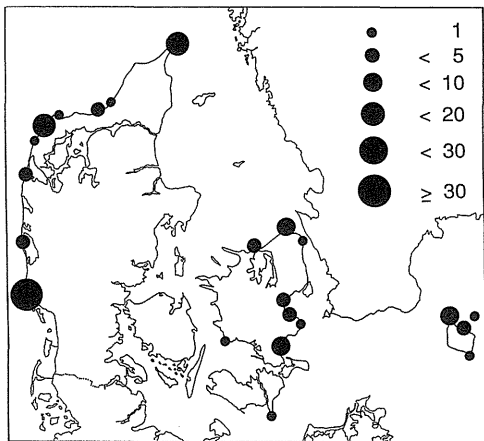
Forårstrækket indledtes 24/5, 1 Harboør Tange (RK). De største tal var 4, Ulvedybet (NJ) 26/5, og 6, Mandø (RB) pri. juni. Der var regelmæssige ob-

servationer af fugle gennem hele juni, men da der ikke kan sættes nogen skarp grænse mellem forårstrækket og efterårstrækket, kan antallet af fugle på forårstræk kun anslås; det var ca 27.

De største forekomster under efterårstrækket var 7/9 4 Bøtø Nor (LF) og 24/8 4 Brigsted (VE). Ungfugletrækket var jævnt fordelt i tiden ult. august – ult. september uden nogen tydelig kulmination. Sidste observation var 9-10/10 1 Ølsemagle Revle (S).

Thorshane *Phalaropus fulicarius*

Der blev set 8 Thorshaner i 1993, hvilket er normalt. For femte år i træk var der også iagttagelser i de indre farvande. 19/9 1 S Lyngvig (RK), 16/10 1 N Blåvand (RB), 18/10 1 Blåvand, 17/10 1 V Roshage (NJ), 4/11 1 Blåvand, 22/11 1 Ulvshale (M), 27/12 1 Råbylille Strand (LF) og 21-28/12 1 Hyllekrog (LF).

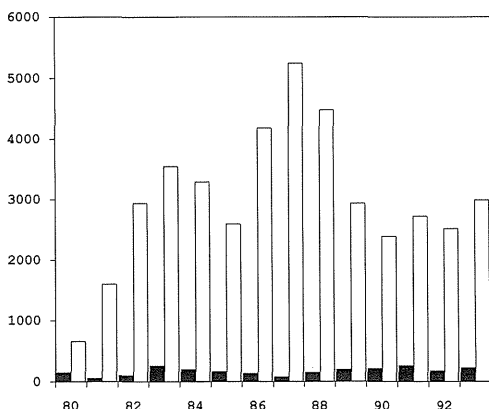
Geografisk fordeling af Mellemkjove.
Geographical distribution of Pomarine Skua.

Mellemkjove *Stercorarius pomarinus*

Antalsmæssigt kunne forekomsten i 1993 ikke bringe de store overskrifter frem, hvorimod den geografiske fordeling og de mange vinter- og forårsfund var usædvanlige. Der var i alt 5 junifund i Nordvestjylland under kraftige vestlige vinde, og et stort antal fund ved Sydøstsjælland og Bornholm i efteråret er også bemærkelsesværdige. Et lignende mønster blev konstateret i Sverige (Breife 1994, Tyrberg 1994).

Der er foruroligende store forskelle, både mellem de enkelte observatører og mellem lokaliteterne i Østdanmark, når man sammenligner tallene for Mellemkjove og Almindelig Kjove. Dette tyder på, at der stadig er en vis usikkerhed blandt feltornitologerne hvad angår feltbestemmelse af kjover.

Af efterårets forekomst var de 55 fra Blåvand (RB) og 22 fra Skagen (NJ). Årets bedste dage blev 25/9, 6 V Hammeren (B), og 20/12, 6 VNV Gilleje (S) og 1 Kronborg (S).

Almindelig Kjove i Danmark 1980-93, hhv. første (sort søjle) og andet (hvid søjle) halvår.
Arctic Skua in Denmark 1980-93 in first (black column) and second (blank column) half-years.

Almindelig Kjove *Stercorarius parasiticus*

Forekomsten har i de seneste 11 år ligget meget stabilt omkring 3000 fugle, bortset fra de tre rekordår 1986-88, hvor der blev rapporteret over 4000 fugle om året (flest i 1987, i alt 5336). Som sædvanligt havde Blåvand (RB) og Skagen (NJ) flest, hhv. 1798 og 360.

Forårets Almindelige Kjover passerede i perioden 3/4-30/5, i alt 219 fugle, hvoraf 168 i Nordjylland (hovedsageligt Skagen). Dertil kommer 111 fugle i juni, hvilket er ret usædvanligt, men noget tilsvarende bemærkedes også for andre kjover.

Efterårets kulmination i Vest- og Nordjylland fandt sted i perioden med-ult. august; Blåvand havde 30/8 den næsthøjeste dagstotal nogensinde, i alt 176. I de sydøstlige egne af landet lå de store dage betydeligt senere, i september-oktober. Således 8/9 23 og 25/9 44, Gedser (LF), samt 17/10 8 NV Korshage (S).

Regional fordeling af Almindelig Kjøve i 1993, fordelt på forår (3/4-30/5; dertil kommer 111 i juni) og efterår (1/7-26/10).

Regional distribution of Arctic Skua in first (A) and second (B) half-years.

	A) 1. halvår	B) 2. halvår
NJ	209	661
RK	9	263
RB	83	1815
ÅH	0	6-7
VE	0	9
SJ	1	10
F	4	18
S	11-12	66-67
LF	0	112
M	1	0
B	13	30

Lille Kjøve *Stercorarius longicaudus*

To sommerfund var årets første: 23/6 1 imm. N Blåvand (RB) og 24/6 1 ad. N Ørhage (NJ). Efterårets første fugl var, meget bemærkelsesværdigt, en juvenil, som blev opdaget på en mark ved Ommestrup (ÅH) den 28/7. Det er den tidligste 1K-fugl hidtil i Danmark. Også Sverige havde juli-fund uden for fjeldområderne i 1993, på Gotland og i Halland (Tyrberg 1994).

Efterårets øvrige forekomster var især bemærkelsesværdige ved, at næsten halvdelen (12) af fuglene blev set på det sydøstlige Sjælland. Årets sidste Lille Kjøve sås ved Skagen 23/10.

Regional fordeling af Lille Kjøve.
Regional distribution of Long-tailed Skua.

NJ	RB	ÅH	S (SØ)	S (NV)
14	3	2	12	4-5

Storkjøve *Stercorarius skua*

Igen i 1993 var forekomsten langt under middel, i alt 95-98 fugle, heraf 9-10 fra januar. Januarfuglene blev set under og efter en kraftig lavtrykspassage: 23/1 3 V Roshage (NJ) og 1 rst. Korshage (S), 24/1 1 Hvide Sande (RK), 1 V Grenen (NJ) og 1 S Korshage, og 25/1 3 V Gilleleje (S). Antallet af vinterfund er øget kraftigt de senere år, fra i alt 14 i årene 1970-89 til mindst 23 i løbet af de tre år

1990-92 (Rasmussen 1981, Rapportgruppen 1986, Skov et al. 1992, Lindballe et al. 1993, 1994, Lange 1992, 1995).

Til efterårets forekomst regnes nogle få fund allerede i juni: 14-25/6 5 N Ørhage (NJ) og 22/6 1 Harboør Tange (NJ). Indtil 17/10 noteredes i alt 86-88 Storkjøver, heraf 20-22 ved Blåvand (RB) og 19 ved Skagen (NJ).

Regional fordeling af Storkjøve 1993.
Regional distribution of Great Skua.

NJ	RK	RB	SJ	S
52	11	23-25	1	8-9

Sorthovedet Måge *Larus melanocephalus*

I alt blev der set 11 Sorthovedede Måger på 9 lokaliteter, 7 i første halvår og 4 i andet halvår. De flest forårsfund (4) blev gjort øst for Storebælt, de flest efterårsfund (3) vest for. For hele året er fordelingen 2 (NJ), 3 (RB), 1 (SJ), 1 (S) og 4 (M). Årets første var 14/3 1 2K Langli (RB), den sidste 29/9 1 ad. trk. Ørhage (NJ). Alle observationer gjaldt enlige fugle.

Dværgmåge *Larus minutus*

I alt blev noteret 4875-4893 Dværgmåger i 1993, heraf 1543-1561 i årets første halvdel. 4128-4146 fugle blev set øst for Storebælt, de resterende 747 vest for. Den tidligste var 2/1 1 ad. Kysing Næs (ÅH), og de seneste var 29/12 1 Storeholm, Langeland (F) og 1 1K rst. Kongelundsstranden (S). De største enkeltobservationer var 13/9 368 og 25/9 253, Gedser (LF), samt 15/9 225 Køge Havn (S).

Regional fordeling af Dværgmåge forår og efterår.
Regional distribution of Little Gull in spring (A) and autumn (B).

	A) Forår	B) Efterår
NJ	122	42
RK	40	128
RB	61	38
ÅH	5	18
VE	1	29
SJ	115	2
F	98	43
S	744-762	1471
LF	3	1213
M	29	0
B	325	343

Sabinemåge og Hættemåge. Foto: Mogens Friis.

Sabinemåge *Larus sabini*

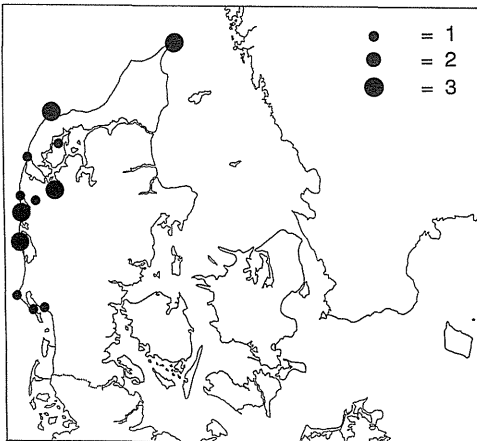
Der blev i 1993 kun noteret 9 Sabinemåger, langt under de normale 25-50 (Olsen 1992). Ved Blåvand (RB) sås i alt 7 enlige fugle: 11/8 1 3K rst. og 29/8-9/10 i alt 6 1K trk. eller rst. De øvrige 2 fund var 29/9 1K Ørhage (NJ) og 17/10 1 1K Bøgsted Rende, Nr. Vorupør (NJ).

Hvidvinget Måge *Larus glaucoideus*

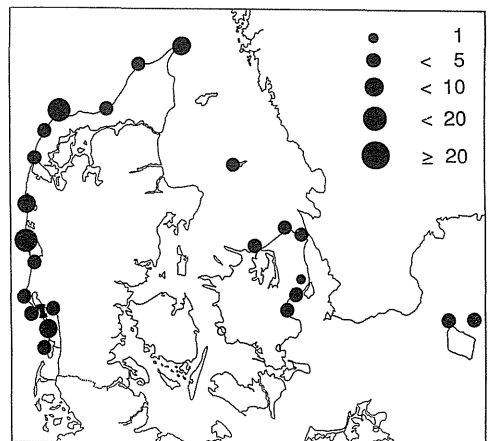
I alt blev der i 1993 set 24 fugle på 12 lokaliteter langs den jyske vestkyst (NJ, RK, RB), hvilket var markant flere end normalt (årligt gennemsnit

1977-92 8). Fordelingen på amt og halvår var: (NJ) 7 forår, 2 efterår; (RK) 8 forår, 3 efterår; og (RB) 4 forår.

Årets første fund var 16/1 1 3K rst. Sundby Mors (NJ); sidste forårsfund var 29/6 1 Handbjerg Strand (RK). Det første efterårsfund var 13/9 1 Handbjerg Strand (muligvis samme fugl, som optrådte på lokaliteten 29/6), mens årets sidste fund gjordes 13-31/12, 1 ad. rst. Grenen og Skagen Havn (NJ). Alle observationer var af enlige fugle, undtagen 12/2 1 ad. og 1 3K Hanstholm (NJ). I alt blev noteret 3 ad., 1 subad., 1 4K, 3 3K, 1 2-3K, 6 2K og 1 1K, mens 8 ikke blev aldersbestemt.

Geografisk fordeling af Hvidvinget Måge.
Geographical distribution of Iceland Gull.

Geografisk fordeling af Gråmåge (den åbne cirkel angiver en hybrid, se teksten).
Geographical distribution of Glaucous Gull.

Gråmåge *Larus hyperboreus*

I 1993 blev der i alt set 82 fugle på 27 lokaliteter, noget færre end de normale 100-150 (Olsen 1992). 52 af fuglene blev set i årets første halvdel. Aldersfordelingen var 13 1K, 32 2K og 16 ældre fugle (3K-ad.); 21 blev ikke aldersbestemt.

Årets første fund var 3/1 1 2K Thorsminde (RK), det sidste 31/12 1 1K Thorsminde. Alle observationer gjaldt 1 eller 2 fugle, undtagen 14/1 1 ad., 1 4K og 1 2K, 23/1 1 ad., 2 3K og 1 2K, og 20/2 1 ad., 1 3-4K og 1 2K, alle Hanstholm (NJ).

En 2K hybrid Gråmåge/Sølvmåge *L. argentatus* er rapporteret fra Klarskov (S) 26/2.

Gråmåge. Foto: Mogens Frits.

Sandterne *Gelochelidon nilotica*

Der var i 1993 14-15 ynglepar på 3 lokaliteter i Vadehavet, fordelt med hhv. 1, 1-2 og 12 par. De 12 par opgav 1/6 af ukendte årsager at yngle.

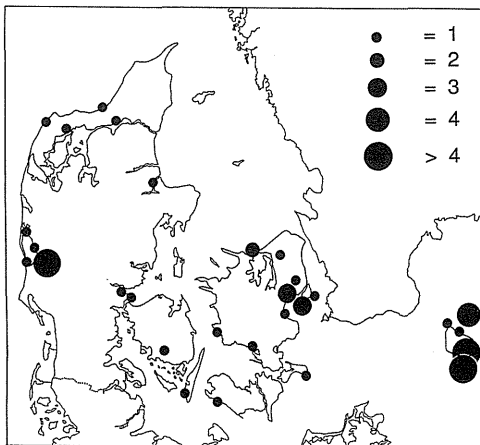
Uden for yngleområdet blev jagttaget i alt 35 fugle på 10 lokaliteter langs den jyske vestkyst (NJ, RK, RB, SJ), men der kan være gengangere imellem. Det er et relativt stort antal omstrejfende fugle, omend hovedparten blev set efter 1/6 og således kan stamme fra den fejlslagne ynglekoloni.

Årets første fund var 24/4 4 Vadehavet (RB), de sidste 8/8 1 Vadehavet og 1 Vidå-slusen (SJ). Alle observationer uden for ynglepladserne gjaldt 1 eller 2 fugle, med undtagelse af årets første fund samt 7 eks. i Margrethe Kog (SJ) 1/8.

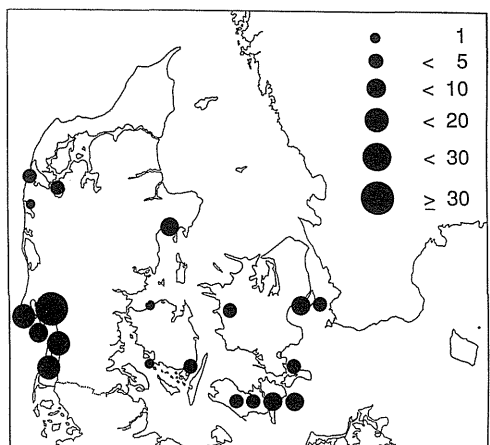
Rovterne *Sterna caspia*

I 1993 blev der indberettet 66 fugle fra 30 lokaliteter, hvilket er normalt (gennemsnit 1982-92: 64). Observationerne fordelte sig som følger: (NJ) 5, (RK) 15, (ÅH) 1, (VE) 4, (F) 2, (S) 14, (LF) 1, (M) 1 og (B) 23.

Årets første fund var 2/5 1 ad. trk. Ørhage (NJ) og 1 trk. Ertholmene (B); det sidste var 7/9 1 ad. Tipperne (RK). Alle observationer gjaldt 1 eller 2 fugle, med følgende undtagelser: 14/7 2 ad. og 1 juv. Salthammer/Snogebæk (B), 22/8 3 trk. og 29/8 3 trk. Dueodde (B), samt 28/8-1/9 4 ad. og 3 1K rst. Klægbanken, Ringkøbing Fjord (RK).

Geografisk fordeling af Rovterne.
Geographical distribution of Caspian Tern.

Geografisk fordeling af Dværterne, excl. ynglepar.
Geographical distribution of Little Tern (breeding pairs not included).

Rovterne og Hættemåger. Foto: Mogens Friis.

Regional fordeling af Dværgterne (excl. ynglepar).
Regional distribution of Little Tern (excl. breeders).

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LF	M	B
51	72	158	60	5	23	82	294-324	9	0	19

Dværgterne *Sterna albifrons*

Totalt er der fra 1993 indberettet 773-803 fugle fra 88 lokaliteter samt 151-178 ynglepar fra 20 lokaliteter, heraf 109-124 par fra 5 lokaliteter i Vadehavet (RB og SJ).

Årets tidligste var 24/4 1 Kongelundsstranden (S), mens den sidste var 21/9 1 trk. Blåvand (RB). Den største ynglekoloni var Fanø Nordstrand (RB) med 55-65 par; de øvrige kolonier havde fra 1 til 20 par. Fordelingen af de indberettede ynglepar var (RK) 6-7, (RB) 80-90, (ÅH) 8, (SJ) 29-34, (F) 5, (S) 11-14, (LF) 9-17 og (M) 3.

Der er generelt meldt om et dårligt yngleår og om tilbagegang i bestanden; antallet af ynglepar var således markant lavere end i 1992 (273-291), omend højere end i 1991 (125). Men det skal un-

derstreges, at med undtagelse af Vadehavet er yngleoplysningerne ufuldstændige, så de giver næppe et reelt billede af bestanden.

Sortterne *Chlidonias niger*

Der blev i alt indberettet 835-837 fugle fra 64 lokaliteter, eventuelle ynglepar og ynglelokaliteter undtaget. Det har ikke været muligt at få yngleletal for 1993.

Årets første fund var 21/4 1 Klintholm Havn (M) og 24/4 1 Østlige Vejler (NJ). De sidste var 25/9 2 1K Ølseagle Revle (S) og 2 ad Præstø Fed (S), samt en sen fugl 10/10 Grænse Mose (LF). Det maksimale antal fugle set samtidig var 93 rst. (heraf ca 10 juv.) Ølseagle Revle 31/7; desuden blev 88 set i Østlige Vejler 22/5.

Regional fordeling af Gråmåge forår (A) og efterår (B).
Regional distribution of Glaucous Gull in spring (A) and autumn (B).

	NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LF	M	B
A)	18	12	11	0	0	1	0	7	0	0	3
B)	6	15	2	1	0	0	0	6	0	0	0

Regional fordeling af Lunde forår (A) og efterår (B).
Regional distribution of Puffin in spring (A) and autumn (B).

	NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LF	M	B
A)	6	0	0	3	0	0	0	6	0	0	0
B)	4	3	3	11	0	0	0	1	0	0	1

Lomvie *Uria aalge*

Bestanden på Græsholmen, Ertholmene (B) blev ikke optalt i 1993, men den vurderes at have været på 2-3000 par (P. Lyngs pers. medd.).

Alk *Alca torda*

Bestanden på Græsholmen, Ertholmene (B) var i 1993 på 575 par (Lyngs 1993).

Tejst *Cepphus grylle*

Der var i 1993 i alt 707-880 ynglepar fordelt på 16 kolonier; dertil kommer 3 mulige kolonier. Antallet af ynglende Tejster er i jævn stigning (S. Asbirk pers. medd.).

Lunde *Fratercula arctica*

I alt er der fra 1993 indberettet 38 fugle fra 16 lokaliteter, hvilket er relativt få (gennemsnit 1982-92 51). 15 fugle blev set i årets første halvdel, 23 i anden halvdel.

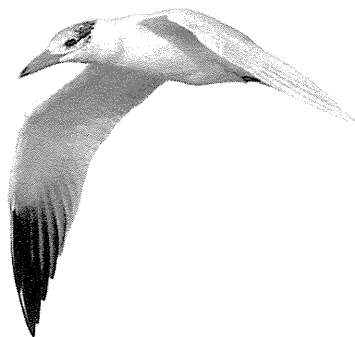
Det seneste forårsfund blev gjort 8/5, 1 2K Højen (NJ). Det første efterårsfund var 7/7 3 trk. Vejlbj Klit (RK). Alle observationer gjaldt 1 eller 2 fugle, bortset fra førnævnte efterårsfund samt 16/11 3 trk. og 17/11 4 trk. Fornæs (ÅH).

Årets mest bemærkelsesværdige fund var 15/9 og 2/10, 1 juv. rst. Gudhjem (B) (sandsynligvis samme fugl). Det er den første observation overhovedet af arten på Bornholm.

Ynglepar af Tejst (S. Asbirk pers. medd.; * skøn).
Breeding pairs of Black Guillemot (* estimate).

Hirsholmene (NJ)	365-420
Nordre Rønner (NJ)	97
Deget (NJ)	44-105*
Østerby Havn, Læsø (NJ)	4*
Sangstrup Klint (ÅH)	0-3
Vandstedet, Samsø (ÅH)	3
Lindholm (ÅH)	8-10
Kyholm (ÅH)	3-4
Vejrø (ÅH)	34-45
Tunø (ÅH)	44
Endelave (VE)	18
Hjarnø (VE)	3
Mejlø (F)	4
Reersø (S)	1-3
Hesselø (S)	60*
Sejrø (S)	19-57

Hele landet 707-880

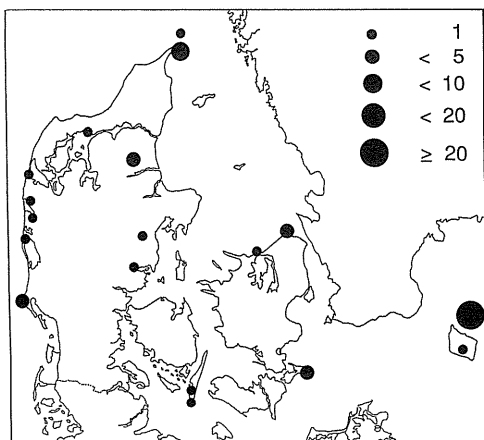
Adult Rovterne i vinterdragt. Foto: Mogens Friis.

Turteldue *Streptopelia turtur*

Med blot 53-55 indrappoterede fugle blev 1993 et beskedent trækår. Fordelingen var 43-45 i første halvår og 10 i andet halvår. De lave tal skyldes formentlig manglende indrapportering.

Årets første Turtelduer sås 9/5, 1 Møn (M), og 10/5 1 hhv. Søndervig (RK) og Klint, Åkirkeby (B). Den sidste forårsfugl sås 15/6, 1 Christiansø (B).

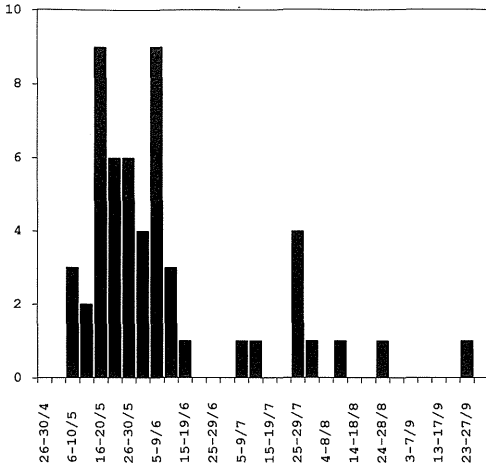
Geografisk fordeling af Turteldue, excl. ynglepar.
Geographical distribution of Turtle Dove (breeding pairs not included).

Der blev registreret ét sikkert ynglepar i (RK) og ét muligt i (RB). Glædelig er også den fortsatte fremgang i (SJ). Således er indberettet hele 45 ynglepar, hovedparten i Frøslev (22) og Bommerlund (8) Plantager (J. Tofft i brev). De resterende 15 par ynglede i en række skove og plantager i Midtsønderjylland. Det er især i unge gran- og blandskove, der skal holdes øje med arten (Tofft 1993), så der skulle være muligheder også i Østdanmark.

Der er to sommerobservationer ud over ynglefundene: 6/7 1 Skagen By (NJ) og 12/7 1 Christiansø (B).

I årsrapporten for 1992 (Lindballe et al. 1994) er Tofft (1993) citeret for, at der i 1992 var 35-40 par i Bommerlund Plantage og mindst 20 par i Frøslev Plantage. J. Tofft har oplyst, at der rettelig skulle have stået mindst 20 par i 1991 og 35-40 par i 1992 i Bommerlund og Frøslev Plantager tilsammen.

Efterårets første Turtelduer sås 28/7, 3 Blåvand (RB), efterfulgt af 29/7 1 Ulsundgård Nees (RK) og 1/8 1 1K Christiansø (B). Sidstnævnte sted sås også årets sidste fugl, 23/9 1 1K, hvilket er relativt sent.

Fordeling af Turteldue 26/3-7/10 (5-dages perioder).
Distribution of Turtle Dove, 26 March - 7 October (5-day periods).

Slørugle *Tyto alba*

I alt 8 sikre, 1 sandsynligt og 4 mulige ynglepar er indrapporteret fra 1993. Fordelingen var (NJ) 3 mulige, (RK) 2 sikre, (ÅH) 1 sikkert (ynglede i redekasse og fik 5 unger), (VE) 1 muligt, (SJ) 2 sikre, (S) 1 sandsynligt og (B) 3 sikre (ét kuld ringmærket). Laursen (1993) har vurderet den samlede bestand i 1992 til 20-25 par. I alt 5 unger fra de kendte par i 1993 er senere fundet døde; to var druknet og en var bidt ihjel på en minkfarm.

Årets øvrige fund var: (RK) 1 trafikdræbt Tim 21/2, 1 Vørgod november, og 1 Thorsminde 28/11; (ÅH) 1; (VE) 1 Nørrestrand 16/5; (SJ) 1 Kegsnæs (Vestermark) 12/11; (LF) 1 fundet død Stokkemærke; og (B) 1 Rønne 17/12.

Stor Hornugle *Bubo bubo*

For første gang medtages denne art i årsrapporten. Den har hidtil været på SU-listen, men er fra 1/1 1993 taget ud for Sønderjyllands vedkommende,

hvorfor fund fra denne region fremover vil blive omtalt her. Fund i andre regioner skal fortsat forelægges SU.

Arten uddøde som dansk ynglefugl i 1884, hvor det sidste fund blev gjort i Østjylland (Olsen 1992). Først 100 år senere, i 1985, blev den igen fundet ynglende, nu i Sønderjylland (Olsen 1991). Her er bestanden siden vokset støt, så den i 1993 blev vurderet til 6-7 ynglepar. De danske ynglefugle menes at stamme fra den udsatte bestand i Nordtyskland (Olsen 1992).

Kirkeugle *Athene noctua*

Der er ikke tidligere indrapporteret så mange ynglepar til årsrapporten som i 1993: i alt 45 sikre par samt 6 sandsynlige og 8 mulige par. Alle er fundet i Jylland: (NJ) 29 sikre, 1 sandsynligt og 4 mulige; (RK) 10 sikre (mindst 13-16 unger), 2 sandsynlige og 1 muligt; (RB) 2 sikre; (ÅH) 4 sikre, 2 sandsynlige og 3 mulige; (SJ) 1 sandsynligt. For Sønderjylland angiver Olsen (1992) 5-10 par sidst i 1980'erne, men ingen fund er indrapporteret fra regionen i årene 1988-91, og kun ét par i 1992.

Både (RK) og (ÅH) har, ud over en ny ynglelokalitet, noteret genfund på ynglepladser, der ellers var anset for forladte. De mange fund i Nordjylland er et resultat af intensive undersøgelser på gamle og nye lokaliteter i Vesthimmerland, hvor 23 par noteredes. For 9 af parrene er antallet af unger kendt; de fik tilsammen mindst 24.

De eneste andre observationer i 1993 var 3 enlige fugle i (ÅH).

Mosehornugle *Asio flammeus*

Ud over ynglefund og iagttagelser fra sommermånederne (juni-august) blev der i 1993 noteret 198-200 fugle, 157-158 i første halvår og 41-42 i andet halvår.

Der er indberettet sikre, sandsynlige eller mulige ynglepar fra følgende regioner: (NJ) 1 sandsynligt og 1 muligt; (RK) 2 mulige; (ÅH) 1 sandsynligt og 2 mulige; (VE) 2 sandsynlige; (SJ) 1 sikkert og 1 muligt; og (S) 1 sandsynligt og 3 mulige.

Regional fordeling af Mosehornugle i første (A) og andet (B) halvår. Ynglefund og sommerobservationer (juni - august) er ikke inkluderet.

Regional distribution of Short-eared Owl in first (A) and second (B) half-years. Breeding records and summer observations (June - August) are not included.

	NJ	RK	RB	ÅH	SJ	F	S	LF	M	B
A)	52	23	1	5	2	7	51	0	4	12-13
B)	13	4	6	0	2	1	6	1	1	7- 8

Herudover sås 13 "oversomrende" fugle: (NJ) 2 juni, 3 juli og 2 august; (RK) 1 Fuglsand, Skjern Enge 17/6; (ÅH) 1 Romalt Enge 9/6; (S) 1 "Storkøbenhavn" 2/6, 1 Sorø-området 5/6 og 1 hhv. Rørvig og Ølseagle Revle 27/7.

Perleugle *Aegolius funereus*

I 1993 indrapporteredes 11 fund af i alt 12 fugle. På nær en sommerobservation 29/7, 1 Dueodde (B), er alle fund fra vinteren eller foråret.

Der var tre fund i Nordjylland: 10/3 1 Skagen, taget i pleje og genudsat 15/3, samt 1 syngende hhv. 20/5 Gårdbo Sø og 22/5 Vejlerne. Den nordjyske total er nu oppe på 25 fund siden 1975, heraf 22 fra Skagen-området.

De østdanske fund var 23/10 1 Avedøreværket (S) samt syngende fugle på følgende bornholmske lokaliteter: Paradisbakkerne (2), Arboretet, Almindingen (25/3 1), Vestermarie (1), Røvekær (1), Hundemyre (14/2 1).

Der blev ingen sikre ynglefund gjort, men 2 mulige ynglepar på (B) giver håb om, at arten fortsat yngler i Danmark.

Natravn *Caprimulgus europaeus*

Med gengangere såvidt muligt frasorteret noteredes i 1993 i alt 210-216 individer på 43 lokaliteter. Som altid gjordes hovedparten af fundene i jyske plantager: 29 af lokaliteterne var i Jylland (12 i Nordjylland). Eneste landsdel uden Natravne var Sønderjylland.

I Nordjylland blev der optalt intensivt langs det meste af vestkysten, hvilket gav det største antal fugle hidtil, i alt 140 (111 spillende). Flest noteredes i Skagen, Bunken, Ålbæk, Råbjerg og Uggerby Klitplantager, i alt 55. I Tranum og Vester Torup Klitplantager fandtes hhv. 22 og 27.

Eneste større observation uden for (NJ) var mindst 10 spillende, Høgildgård Plantage (RK) 30/5. Årets øvrige fund gjaldt mellem 1 og 5 fugle, med følgende regionale totaler: (RK) 19-20, (RB) 10-12, (ÅH) 3-5, (VE) 13-14, (F) 1, (S) 15, (LF) 1, (M) 1 og (B) 7. Ud fra materialet vurderes

den samlede ynglebestand til 140-145 par. Olsen (1992) angiver 300-500 par sidst i 1980'erne, heraf 100-110 par i (RK).

Årets første Natravne sås 25/4 1 Støvring Nørreskov (ÅH), 8/5 1 Saltholm (S) og 12/5 1 Amager Fælled (S). Den førstnævnte var helt usædvanlig tidlig, idet de første fugle normalt ses medio maj. Årets sidste fund var 22/9 1 Vestskoven (RB) og 27/9 1 Christiansø (B).

Isfugl *Alcedo atthis*

Der blev i 1993 registreret 660-680 fugle på 318 lokaliteter, fordelt på alle landets regioner. Gengangere er såvidt muligt frasorteret, men det har ikke kunnet lade sig gøre for regioner, der blot har indsendt en totalsum uden korrektion for gengangere. En ændret praksis her vil i høj grad medvirke til at give et mere præcist billede af artens forekomst i Danmark.

Der er fundet 21-24 sikre, 11 sandsynlige og 14 mulige ynglepar: (RK) 4 sikre og 8 mulige; (RB) 1 muligt; (ÅH) 5 sikre, 10 sandsynlige og 3 mulige; (VE) 6-7 sikre; (SJ) 5-7 sikre; (F) 1 muligt; og (S) 1 sikkert, 1 sandsynligt og 1 muligt.

Hovedparten af fuglene sås enkeltvis, mens fund af 2-3 fugle udgjorde 14 procent af observationerne. De største enkeltfund var 21/5 8 Hald Sø (NJ), 4/4 5 Salten Å og Ådal (ÅH), 27/6 6 Brassø (ÅH) og 18/6 5 Rørbæk Sø (VE). Der er blot to træk-iagttagelser: 26/6 1 N Elsegårde Strand (ÅH) og 4/9 1 indtrk. Køge Sydstrand (S).

Biæder *Merops apiaster*

Oven på invasionsåret 1992 (Lindballe et al. 1994) kom forekomsten i 1993 ned på et mere normalt niveau. De i alt 9 fugle sås alle i første halvår i perioden 22/4-20/6. De 5 sås i Nordjylland, hvor også årets eneste observation af mere end én fugl blev gjort, 8/6 2 trk. Lodbjerg Fyr (NJ). De resterende fund var 22/4 1 Gjerrild Nordstrand (ÅH), 1/5 1 trk. Tibirke Bakker (S), 31/5 1 trk. Nykøbing Sj. (S), og 20/6 1 overflyvende Åbenrå By (SJ).

Regional fordeling af Isfugl.

Regional distribution of Kingfisher.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LF	M	B
167	33	7	180-190	124-126	35-40	20	85-88	3	1	5

Hærfluglen ynglede i Danmark i 1993. Foto: Mogens Friis.

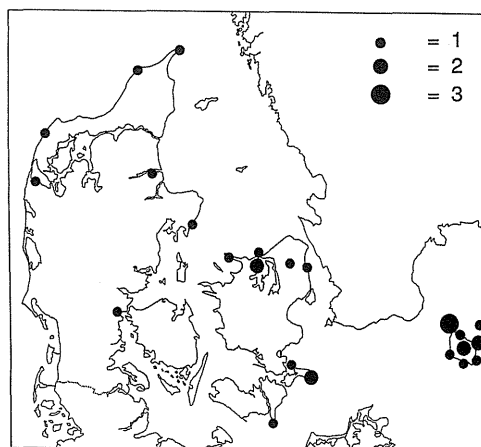
Hærflug *Upupa epops*

Der er registreret 29-30 Hærflugle i 1993, hvilket er mange; normalt ses 10-20 pr år (Olsen 1992). Desuden blev der gjort et ynglefund på Vestsjælland (S) (Sørensen 1994), det første i Danmark siden 1977 (Olsen 1992). Der var 2 vinterfund, 17-18 forårsfund i tiden 24/4-31/5 og 10 efterårsfund mellem 18/9 og 14/11.

Mens forårsfundene udgøres af fugle på forlænget træk fra vinterkvarteret i Afrika (Rasmussen & Fjeldså 1989, Olsen 1992), er efterårs- og vinterfluglenes oprindelse mere uklar. Risberg (1979) antager, at der er tale om omvendt træk af østlige fugle, hvis normale vinterkvarter er Indien. Men hvis det er tilfældet, er det svært at forklare, at Hærfluglen først i de sidste 10 år er begyndt at optræde regelmæssigt og i stigende antal i Danmark om efteråret/vinteren. Olsen (1992) nævner ikke vinterfund, kun at arten optræder meget sjældent efter pri. juni. Da Hærfluglen er let at bestemme, er det utænkeligt, at efterårs- og vinterforekomsterne tidligere har været overset.

Som altid sås der flest Hærflugle i Østdanmark. Især (B) havde et godt år med i alt 12-13. Vest for Storebælt sås 7. Årets tidligste fund var 2/1 i Odden Fiskerihavn (S), de næste mere normale: 24/4 i Raghammer (B), 26/4 i Rugård (ÅH) og 27/4 i

Jydelejet (M). Eneste observation af mere end én fugl var 25/5 2 Ølene (B). Det første efterårsfund var 18/9 i Klintholm Gods (M); det sidste var 4-14/11 i Rørvig By (S). En fugl blev ringmærket 27/9 på Ulvshale, Møn. Året sluttede med et vinterfund, 27-31/12 i Snogebæk (B).

Geografisk fordeling af Hærflug.
Geographical distribution of Hoopoe.

Vendehals *Jynx torquilla*

1993 blev et beskedent vendehalseår med kun 115-120 indrapporerede fugle, fordelt på 53 lokaliteter. Antallet af både fugle og lokaliteter er et af de laveste inden for de sidste 10 år. De eneste rapporterede ynglepar var følgende: (ÅH) 1 sandsynligt og 2 mulige; (SJ) 1 sikkert; og (S) 1 sandsynligt og 2 mulige. Herudover var der nogle få syngende fugle uden angivelse af ynglestatus.

Lige som i 1992 havde Rørvig (S) det største enkeltfund med 3 rst. 24/4. I alt 12 fugle sås på halvøen i tiden 20/4-17/5, og hovedparten af årets øvrige fugle sås i samme tidsrum.

Årets første fund var så tidligt som 12/4, 1 Bangsboskoven, Frederikshavn (NJ); sammen med et fund fra samme dato i 1991 er det det tidligste i (NJ). De næste fugle var mere normale, 20/4 1 Korshage, Rørvig (S) og 21/4 1 Ålebæk Strand (M). Der sås hele 4-5 sene fugle i oktober: 1/10 1 Liseleje (S), 9-10/10 1 Sønderho, Fanø (RB), samt 7/10 og 15/10 1 Blåvand (RB).

Grønspætte *Picus viridis*

Der blev set mange Grønspætter i 1993, i alt 625-650 på 209 lokaliteter. I Nordjylland blev totalen 298 (inklusive gengangere), fordelt på 87 lokaliteter. Optællinger af par eller syngende hanner gav flere lokaliteter med ét par samt 5 i Stagsted Skov og 6 i Buderupholm Skov, men der er ikke angivet nogen samlet vurdering af antallet af ynglepar i regionen. I Ringkøbing Amt fandtes arten på 23 ynglelokaliteter, men som heller ikke herfra foreligger der en vurdering af antallet af par. Det kan dog forsigtigt anslås til 20-50.

Århus Amt noterede 83-86 fugle på 28 lokaliteter, incl. 9 sikre og 26-29 sandsynlige/mulige ynglepar. I Vejle Amt betød 157 observationer af 184 fugle en fordobling i forhold til 1992, hvilket især tilskrives DOFs feltprojekt *Fuglenes Danmark*. Arten sås bl.a. på en del lokaliteter, hvorfra den havde været forsvundet siden begyndelsen af 1980'erne. Der blev i alt 7-9 registreret ynglepar i (VE).

De øvrige fund omfatter ét sikkert ynglepar samt yderligere 2 fund fra Ribe Amt, og på (F) en enkelt fugl 1/11 og 20/12 i det sydøstlige Odense. Årets største enkeltfund var 13/2 8 Salten Langsø (ÅH).

Sortspætte *Dryocopus martius*

Årets materiale omfatter ca 360 fugle, heraf 192-196 vest for Storebælt. I den angivne total indgår

et mindre antal gengangere. Fuglene blev set på tilsammen knap 175 lokaliteter i alle regionerne undtagen (RB), (SJ), (F), (LF) og (M).

Oplysningerne om ynglefugle er af så forskelligartet karakter, at billedet af bestanden bliver noget diffust. Antallet af sikre par er beregnet til 69-77, og af sandsynlige og mulige til hver ca 20. (NJ) havde 22-28 sikre, heraf de 10-13 i Rold Skov-området; (RK) havde 5 sikre, (ÅH) 9 sikre og 5 mulige, og (VE) ingen. (S) havde 14 sikre og et upræcist angivet antal sandsynlige og mulige par; antallet forekommer meget lavt, jf. at Olsen (1992) angav 70 par på Sjælland sidst i 1980'erne. (B) har meldt om en sandsynlig, mindre nedgang i antallet af ynglepar, fra før ca 35 til 30 eller færre. Indrapporteringen har dog været mangelfuld, og arten ses fortsat over det meste af øen året rundt.

Flertallet af årets observationer gjaldt 1 eller 2 fugle, sjældnere 3. Største enkeltfund var 5 (2 ad og 3 1K) Præstø Fed (S).

Der var hele 14 trækobservationer. Om foråret 9 fugle i tiden 31/3-14/6: (ÅH) 3 og (S) 6, heraf 4 i Gilleleje mellem 31/3 og 17/5. Efterårets 5 trækfugle sås i perioden 15/8-18/10, 2 i (ÅH) samt 1 i hver af regionerne (VE), (S) og (B).

Lille Flagspætte *Dendrocopos minor*

Der er ingen oplysninger om fugle fra regionerne (RK), (RB), (VE), (SJ) og (F). De resterende regioner havde sammenlagt 74-79 fugle på tilsammen 46 lokaliteter: (NJ) 1 fugl/1 lok., (ÅH) 2 fugle/2 lok., (S) 28-29 fugle/15 lok., (LF) 16-17 fugle/10 lok., (M) 6 fugle/4 lok. og (B) 21-24 fugle/14 lok.

Tallene omfatter de sikre, sandsynlige og mulige ynglepar. De to traditionelle hovedområder Sjælland og Bornholm har kun noteret et beskedent antal par. (S) havde således kun ét sikkert par med 4 unger, og dertil 4 sandsynlige og 2 mulige par på 6 lokaliteter i Mølleå-komplekset. Bornholm havde i alt 3 sikre og 4 mulige ynglepar, men bestanden vurderes til ca 20 par, de fleste på NØ-kysten. Herudover gjordes overraskende mange fund på (LF) med hele 7 sikre/sandsynlige par på lige så mange lokaliteter (5 på Lolland, 2 på Falster). Den eneste region med ynglefund herudover var (M) med 2 par.

Som altid gjordes en håndfuld trækiagttagelser, 1 om foråret (26/5 1 Ø Gilleleje (S)) og 3 om efteråret ((S) 2, (M) 1).

Tilbagegangen for Toplærke fortsatte i 1993. Foto: Mogens Friis.

Toplærke *Galerida cristata*

Med en årstotal på 109 Toplærker (udregnet ved sammenlægning af maksimumstallene pr lokalitet) fortsatte arten sin tilbagegang (1991: 190; 1992: 122), og det på trods af bidraget fra projekt *Fuglenes Danmark*. Landsbestanden var i 1993 nede på blot 39-57 par, de fleste i de nordjyske byer Frederikshavn (12 set 28/2), Hirtshals og Skagen. Den reelle bestand var formentlig 50-75 par, hvilket kan sammenlignes med 210 par alene i Nordjylland i 1974 (Møller 1978) og en vurderet landbestand på 300-500 par i slutningen af 1980-erne (Olsen 1992). Forsætter tendensen vil Toplærken forsvinde som dansk ynglefugl i løbet af de næste 20-30 år, ligesom det allerede er sket i Sverige og Schweiz (European News, British Birds 85(1): 6-16, 1992).

På øerne blev der foruden strejfer blot meldt om 1-2 par i Odense (F) samt 0-2 par i Vestsjælland. En fugl på Christiansø (B) 31/5 var blot det andet fund herfra; det første var i 1942.

Hedelærke *Lullula arborea*

Årssummen blev på 1232 fugle, 563 i 1. halvår og 669 i 2. halvår.

Der var et enkelt vinterfund i 1. halvår: 6/2 2 Tivildeleje (S). Ankomsten skete pri. marts: 6/3 1 Liegård Plantage (VE), 8/3 1 Gilleleje (S) og 2

Christiansø (B) samt 11/3 5 Gilleleje. De største trækforekomster var 14/3 35 Rørvig (S) (som i alt havde 73), 21/3 21 Gudhjem (B), og 28/3 13 Gilleleje (årstotal 82).

Der var 6 sikre, 50 sandsynlige og 19 mulig ynglear, flest i Nord- og Midtjylland, hvilket er normalt.

De største dage på efterårstrækket (8/9-16/11) var: 6/10 101 Kongelundsstranden (S) (med i alt 197), 7/10 40 Gedser (LF) og 22/10 22 Dovns Klint (F). De sidste trækgæster sås 2/11, 1 Blåvand (RB), 4/11, 4 Blåvand, og 16/11, 1 Christiansø (B). Dertil 2-6/12 4 Skagen (NJ), hvilket blot var det andet nordjyske vinterfund.

Bjerglærke *Eremophila alpestris*

Fremgangen siden 1989 fortsatte, og materialet er nu så stort, at det ikke længere tillader en konsekvent udrensning af gengangere. Årssummen endte på 5563, 1213 i 1. halvår og 4350 i 2. halvår. I hvert fald Nordjylland, Sjælland og Århus Amt kunne notere rekordår. Blot 5% af fuglene blev set på øerne.

I 1. halvår var de største forekomster 4/1 85 Aggersborg (NJ), ult. januar 40 Astrup Enge (SJ), 10/3 45 Råbjerg (NJ) og 5/4 35 Skagen (NJ). De sidste fugle sås 2/5, 2 Skagen og 7 Ørhage (NJ), samt 6/5 og 10/5, 1 Hanstholm Vildtreservat (NJ).

Efterårets første Bjerglærker var 22/9 11 Aggersborg og 2 Skagen, 23/9 7 Skagen og 5 Tranum Strand (NJ), samt 24/9 2 Skagen. De største forekomster var 2/10 241 Margrethe Kog (SJ), 9-13/10 809 trk. Sønderho (RB), 11/10 100 trk. Blåvand (RB), 21/11 220 Låningsvejen, Mandø (RB), og 22/12 136 Fjordholme (NJ).

Storpiber *Anthus richardi*

Med 48 fugle var 1993 det hidtil næstbedste år. I 1987 sås ca 40 og i 1988 ca 50.

En fugl gæstede Christiansø (B) 13/5; det var det tredje forårsfund her.

Efterårets 47 Storpibere sås i tiden 6/9-9/11. Sønderho (RB) havde 15 og Blåvand (RB) 9. De eneste fund uden for Jyllands vestkyst var 18/9 1 Dovns Klint (F), 23/9, 28/9 og 4-7/10 1 Christiansø, 5/10 1 Galløkken (B) og 1 Ishøj Strand (S), samt 13/10 1 Rosenvold (VE) og 1 Saltholm (S).

Markpiber *Anthus campestris*

Med 54 fugle (40 i 1., 14 i 2. halvår) var 1993 et af de bedre år.

Der blev kun set 8 fugle under forårstrækket 24/4-19/5. Ankomsten skete til normal tid: 24/4 1 Gilleleje (S), 27/4 2 og 28/4 1 Skagen (NJ); 27/4 er den næsttidligste ankomstdato registreret i Nordjylland.

Ynglesæsonen gav 13-15 sandsynlige og 5 mulige ynglepar, heraf 8-10 på Anholt Flyveplads (ÅH). I Skagen-området noteredes kun 3 sandsynlige og 2 mulige ynglepar, hvilket skyldes manglende optælling; i 1989 taltes 20 ynglepar her. Desuden var der sandsynlige ynglepar ved Dueodde (B) og Tyvelse, Stevns (S), foruden mulige ynglepar ved Rørvig (S), Danzigmand, Læsø (NJ), og Ginnerup (ÅH).

Efterårstrækket gav 12 fugle i tiden 7/8-6/10, den sidste 6/10 1 Galløkken (B).

Rødstrubet Piber *Anthus cervinus*

Med 141 fugle (29 i 1., 112 i 2. halvår) var 1993 et jævnt år, og væsentligt ringere end 1991 (335) og 1992 (307).

De tidligste fund var 9/5 1 Gjerrild (ÅH), 12/5 4 Skagen (NJ) og 1 Danzigmand (NJ), samt 13/5 1

Christiansø (B). Hovedparten af fuglene blev set ved Skagen (12-23/5 17) og på Christiansø (13-22/5 7).

De første efterårsfund var 22/8 1 Vester Nyland, Læsø (NJ), 27/8 1 Ishøj Strand (S), og 7/9 1 Insulinmosen (S). Flest noteredes ved Ishøj Strand (27/8-6/10 35, flest 16/9: 11), Kongelundsstranden (S) (18/9-5/10 15) samt på Christiansø (12/9-8/10 13). Årets sidste fund var 7/10 2 Kongelundsstranden, 8/10 1 Issehoved, Samsø (ÅH) og 1 Christiansø, samt 17/10 1 Vejlbj Klit (RK).

Gulhovedet Gul Vipstjert

Motacilla flava flavissima

Et ynglepar 26/5-12/7 Skallingen (RB) blev det første "rene" par i 1990erne. Hunnen sås fra 26/5 og hannen fra 17/6; parret fik 3 unger, der sås fra 1/7. Arten yngler uregelmæssigt langs den jyske vestkysten.

Herudover sås 3 fugle: 5/5-17/6 1 ad. ♂ sammen med 1 ♀ af racen *flava* Norsminde Fjord (ÅH) (ynglede ikke), 8/5 1 Koføeds Enge (S), og 31/7 og 8/8 1 Salthammer (B).

Sortrygget Hvid Vipstjert

Motacilla alba yarrellii

I 1993 sås 28 fugle, 20 i 1. halvår og 8 i 2. halvår, hvilket er et pænt resultat. For første gang i 20 år ynglede et "rent" par herhjemme.

Bortset fra et vinterfund 5/2 i Blåvand (RB) var de tidligste fund 20/3 1 Skallingen (RB), 23/3 2 Lemvig Sø (RK), og 29/3 1 Bork (RK).

Ynglefuglene omfattede 1 ♀, ynglede sandsynligvis i Hammel (ÅH) for tredje år i træk; 1 blandingspar Bøvling Fjord (RK); 1 rent par med 2 unger og 1-2 sandsynligvis ynglende fugle på Harboør Tange (RK); og 1 sandsynligvis ynglende blandingspar i Veserne (RK). Derudover sås oversomrende fugle ved Ishøj Strand (S) og Flade Sø (NJ). Kun to gange før har et rent par ynglet i Danmark, nemlig i 1953 og 1963 (Olsen 1992).

I alt 6-8 efterårsfugle noteredes i tiden 5/8-7/10, bl.a. 7/10 2 Blåvand.

Vandstær *Cinclus cinclus*

Der blev i 1993 fundet 2 sikre og 4 mulige ynglepar fordelt på 6 amter, hvilket er pænt. Det ser dog ikke ud til, at man kan tale om en fast bestand nogen steder.

Nordlig Blåhals. Foto: Mogens Friis.

Nordlig Blåhals *Luscinia svecica svecica*

Årets 124 Blåhalse er normalt. Fordelingen var 97 i 1. halvår (5-30/5) og 27 i 2. halvår (18/8-7/10).

Ankomsten var meget koncentreret: 5/5 1 Stege (M), 6/5 30 Christiansø (12 ringmærket) og 7/5 12 fugle 3 forskellige steder, de 10 på Christiansø, der desuden noterede 8 såvel 8/5 som 9/5.

Efterårets yderdatoer var 18/8, 2 Søvind (ÅH), og 6-7/10, 1 Tipperne (RK). Flest sås 14/9 og 18/9, begge dage 3 på Christiansø.

Vestlig Sortstrubet Bynkefugl

Saxicola torquata rubicola

Arten har været i fremgang siden 1987, og årets 52 fugle var det største tal for perioden efter 1977; 39 noteredes i 1. halvår og 13 i 2. halvår.

Selv om der er adskillige vinterfund, forsvinder de fleste vinterfugle omkring midvinter, idet arten er sjælden i januar. Årets første fund var 7/2 1 Ove Sø (NJ), det sidste 21/11 1 Nørre Bork (RK). Langs vestkysten noteredes 3 sikre og 3 mulige ynglepar.

Blot fire fugle sås uden for den jyske vestkyst: 27/3 1 Kongelundsstranden (S), 5/4 1 Kalø Slot (ÅH), 26/4 1 Christiansø (B), og 27/6 1 Ulvshale (M). Af 45 kønsbestemte fugle var 29 hanner og 16 hunner.

Ringdrossel *Turdus torquatus*

Der sås kun få Ringdrossler i 1993, i alt 1003 (766 i 1. og 237 i 2. halvår).

Ankomsten skete ret sent: 2/4 1 Vejlerne (NJ), 4/4 1 Oldenor (SJ) og 7/4 1 Rørvig (S). De største forårsforekomster var 19/4 80 Klitmøller (NJ) og 34 Jannerup (NJ), 21/4 45 Nystrup Klitplantage (NJ) og 34 Gilleleje (S), 27/4 35 øst for Klitmøller, samt 1/5 45 Skagen (NJ). De største totaler havde Klitmøller (13-27/4 147), Skagen (9/4-27/5 123) og Gilleleje (12/4-14/5 101). Forårets sidste fund var 27/5 1 Skagen (NJ). Dertil kommer hele 3 sommerfund: 13/6 1 Korup Mølle, Hadsund (NJ), 17/6 1 par Under Lien (NJ), og 20/6 1 par Skagen. Ingen af disse sås mere end en enkelt dag. Arten har blot ynglet én gang herhjemme, på Bornholm i 1935 (Olsen 1992).

De første efterårsfund var 8/9 1 Hyllekrog (LF), 11/9 1 Skarresøerne, Mors (NJ), og 15/9 1 Blåvand (RB). De største forekomster var 7/10 14 og 8/10 16 Blåvand, samt 14/10 20 og 15/10 10 Christiansø (B). Totalerne blev for Blåvand 69 (15/9-4/10 samt 10/11) og for Christiansø 47 (18/9-16/10, flest 14/10). Efteråret var det hidtil bedste på Christiansø.

Regional fordeling af Flodsanger.
Regional distribution of River Warbler.

NJ	ÅH	VE	LF	S	B
1	3	2	2	4	4-5

Flodsanger *Locustella fluviatilis*

Med 16-17 Flodsangere blev 1993 det næstbedste år for arten, kun overgået af 1992 med 25 fugle. Det tidligste fund var 20/5 1 syng. Trambermose v. Fuglsø (ÅH) og 1 syng. Fussingsø (ÅH). De eneste efterårsfund var 2 1K hhv. 12/9 og 18/9, begge Christiansø (B).

Savisanger *Locustella luscinioides*

1993 gav 27 fund mod 21-23 i 1992, så det må betegnes som godt. Set i et længere perspektiv er arten dog stadigvæk i tilbagegang. Lolland-Falster har som eneste amt meldt om en stigning, fra 0 i 1991 og 4 i 1992 til 8 syngende i 1993. Der var 2 fund på Sjælland, 30/5-9/6 1 syng. Hov Vig og 29/6-9/7 1 syng. Esrum Sø, og 4 fund på Fyn: 27-28/4 1 Fredmosen og 20/5 1, 11/6 1 og 9/7 1, alle Tryggelev Nor. I Sønderjylland fandtes mindst 5 i tiden 25/4-5/6, incl. 3 syng. 5/6 Vidåen/Magisterkø. Desuden 13-18/5 1 Norsminde Fjord (ÅH), 23/4-24/7 1 Værnsande (RK), og i alt 6 i Vejlerne (NJ).

Drosselrørsanger *Acrocephalus arundinaceus*

Antallet af Drosselrørsangere steg lidt i forhold til 1992, som var det dårligste år nogensinde med kun 9 individer. I 1993 noteredes i alt 14 fugle, som stadig er under middel. Kun Røgballe Sø (LF) havde med 3 syng. mere end én fugl. De øvrige fund var som følger: (NJ) 14-15/5 1 Vandet Sø og 1/7 1 Østerild Fjord; (ÅH) 10/5 1 Ørnsø og 16/5 1 Glatved Strand; (F) 13/5 1 Fyns Hoved; (S) 6/6 1 syng. Tryggevalde Ådal, 14/6 1 syng. Ørholm Kro (Mølleåen), og 3/9 1 Ydernæs, Næstved og 1 Ishøj Strand; og (B) 2/5 Christiansø og 26/5 1 syng. Hestehaven.

Høgesanger *Sylvia nisoria*

Der var 30 fund i 1993, incl. ynglefluglene. Der var 3 forårsfund uden for ynglelokaliteterne: 1/5 1 Jernhatten (ÅH), 5/6 1 (ringmærket) Danzigmand, Læsø (NJ), og 12/6 1 2K (ringmærket) Christiansø (B); det første var ekstremt tidligt.

På Møn var der 5-6 ynglepar i 1992, men for 1993 er kun meddelt 4 iagttagelser og ingen ynglefund. På Sjælland var der et sikkert ynglepar og dertil 6 syngende fugle. Lolland-Falster har meldt om 0-1 par. Arten er fortsat i tilbagegang.

Om efteråret havde Blåvand (RB) flest fugle, i alt 5 (2 ringmærket) i tiden 6/8-22/9. Christiansø (B) havde 2 1K 12/9, og Hanstholm (NJ) ligeledes 2 (1 ringmærket) 5/10. De øvrige var 14-15/8 1 Stignæs (S), 22/8 1 1K Præstø Fed (S), 24/8 1 Rosenvold (VE), 29/8 1 Romsø (F), 4/9 1 1K Agger Tange (NJ), og 21/9 1 1K Ishøj strand (S).

Lundsanger *Phylloscopus trochiloides*

Med mindst 38 fund (ynglefugle fraregnet) blev 1993 det tredjebedste år nogensinde. Flest blev set på Christiansø (B) med mindst 12 fugle (8 ringmærket) 20/5-14/6 og 1 19/8, og dertil 1 ynglepar med mindst 2 unger (ringmærket) 15/6-16/8. Ynglefund er endnu ikke gjort på Bornholm, men 11 fugle noteredes i tiden 7/5-10/6. Eneste lokalitet herudover med mere end én fugl var Møn med mindst 6, den første set 21/5, samt et efterårsfund 24/8. De øvrige fund var: (S) 4 enkeltiagttagelser 25/5-15/6, samt 1 meget stationær 7/6-6/7 på Amager Fælled; (LF) 1 fund; (RB) 27/5 1 ringmærket Blåvand; (RK) 1 Hvide Sande (den første for amtet).

Der var kun ét sikkert ynglefund af Høgesanger på Sjælland i 1993. Foto: Mogens Friis.

Lundsangeren er udgået af SU-listen fra 1993; men den er stadigvæk relativt svær at bestemme og kan let forveksles med Gransanger, og både Gærdesmutte og Bogfinke kan imitere stemmen. I Nordjylland er den lokal SU-art, og 1 eksemplar ligger til behandling fra 1993. Arten er under ekspansion mod vest. I Sverige har den ynglet årligt med 1-6 par 1987-92, flest på Gotland, og incl. det første i 1953 er der t.o.m. 1992 gjort 36 ynglefund (Tyrberg 1990, 1991, 1992). I Danmark er den fundet ynglende i 1990 (1 par) og 1992 (1-2 par), alle på Christiansø (B). Udbredelsesområdet omkring Østersøen er i øvrigt det nordøstlige Polen, de baltiske lande, og det sydlige Finland.

Fuglekongesanger *Phylloscopus proregulus*

Arten har siden 1989 med 15-16 fund ligget stabilt på 4-5 individer årligt. Den optræder hyppigst i oktober, og ca 57 af landets omkring 96 fund er gjort på Christiansø (B). I 1993 blev der set 2-3 på Christiansø (B) i perioden 9-12/10 og herudover blot en enkelt fugl, 19-25/10 Fyrhaven, Nr. Lyngvig (RK).

Hvidbrynet Løvsanger *Phylloscopus inornatus*

1993 var et rimeligt godt år for arten med 15 fund. Af landets i alt omkring 266 fund er 75 fra Christiansø (B). Arten optræder hyppigst fra med. september til med./ult. oktober, så årets første, 11/9 i Præstø Fed (S), var meget tidlig. Christiansø (B) havde i alt 4 (1 ringmærket) 27/9-12/10, mens Bornholm havde sit 4. fund, 9/10 i Hammeren. I Blåvand (RB) blev 2 ringmærket 7/10 hhv. 15/10. De øvrige fund (alle af én fugl) var 14/9 Skallingen (RB), 20/9 Knudshoved (F), 23/9 Nørrestrand (VE), 6/10 Rørvighalvøen (S), Tipperne (RK) og Søndervig (RK), samt 11/10 Møn.

Sibirisk Gransanger

Phylloscopus collybita tristis

Underarten er udgået af SU-listen fra 1993, men der accepteres forsat kun fugle undersøgt i hånden. I 1993 blev en 2K fundet død 12/1 i Vester Egesborg, Næstved (S). Den havde været død i 1-2 uger og var ringmærket 18/10 1992 på Eggegrund, Gästrikland, Sverige. Det er Sjællands andet fund.

Rødtoppet Fuglekonge *Regulus ignicapillus*

Selv om arten er relativt svær at registrere, kan det alligevel med sikkerhed siges, at den er på retur i Danmark. Antallet har siden 1990 (56 fugle) ligget lavt: 1991 14, 1992 34 og 1993 25-26. At der skulle være en regelmæssig bestand i Sønderjylland er

Regional fordeling af Rødtoppet Fuglekonge.
Regional distribution of Goldcrest.

NJ	RK	RB	ÅH	SJ	S	LF	B
1	1-2	4	1	5	6	2	5

vel efterhånden tvivlsomt, da antallet herfra har ligget meget lavt de sidste tre år. Den burde nok eftersøges systematisk i årene fremover.

Der var ingen meldinger om ynglefund i 1993. Flest blev set på træklokaliteterne Blåvand (RB) og Christiansø, med hhv. 4 og 5 individer.

Lille Fluesnapper *Ficedula parva*

Totalt var 1993 et godt år med omkring 210 på landsplan, selv om arten skuffede i flere amter. Nordjylland havde kun 8 fugle, hvilke var det laveste antal siden 1982. Christiansø (B) satte ny rekord med 35 (13 ringmærket) 23/5. Tre lokaliteter har meldt om sommerforkomster: 29/6 2 Hald Sø (NJ), 2-30/6 2 Moesgård Storskov (ÅH), og 26/6 1 Ørholm, Mølleåen (S). Der var ingen ynglefund.

Regional fordeling af Lille Fluesnapper.

Regional distribution of Red-breasted Flycatcher in spring (A), summer (B), and autumn (C).

	A) Forår	B) Sommer	C) Efterår
NJ	3	2	2
RK	0	0	0
RB	0	0	0
ÅH	2	2	0
VE	0	0	0
SJ	0	0	0
F	2	0	1
S	3	1	7
LF	0	0	3
M	0	0	0
B	≤134	0	≤51

Skægmejse *Panurus biarmicus*

Antallet af Skægmejser har været i konstant stigning de sidste 10 år. I Nordjylland nåede antallet af lokaliteter med Skægmejser op på 21 i 1993, mod 14 i 1992. I Vejlerne blev der talt ikke færre end 4411 fugle i løbet af året, flest (168) d. 28/9. Fanø (RB) fulgte også godt med: 16/10 115 og 18/10 150. Ringkøbing Amt havde rekord med ca 350 ved Husby/Nørresø, og også på Bornholm blev året det bedste nogensinde, i alt 87 fugle. Sjælland kunne berette om ikke færre end 31-35 ynglepar. Bestanden i Nakskov Indrefjord (LF) blev opgjort til 11-13 par.

Regional fordeling af Pirol.
Regional distribution of Golden Oriole.

NJ	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LF	B
22	1	15	3-5	6	9	25	6	9

Fyrremejse *Parus montanus*

Fyrremejsen er yderst sjælden uden for det sønderjyske yngleområde. Det eneste fund i 1993 var blot landets tredje uden for Sønderjyllands og Ribe amter: 14/11 Ulvshaleskoven, Møn. Der var i alt 41 fund i Sønderjylland, og bestanden i Frøslev Mose og Plantage blev vurderet til 30-40 ynglear. Dertil 26/3 3 Bjørnkær Mose (RB) og 5/11 1 Skallingen (RB).

Korttået Træløber *Certhia brachydactyla*

Arten breder sig stadigvæk mod nord i Jylland, hvilket bl.a. kan skyldes de sidste års milde vintre. Århus Amt havde i 1993 7 ynglefund, en fordobling i forhold til 1992; her blev arten først registreret i 1982 trods intensiv eftersøgning i de foregående år. Ynglebestanden i VE, SJ og F amter er umulig at opgøre, da de indsendte tal er meget lave i forhold til den tidligere anslåede bestand på 230-280 par i 1984 (Clausen & Madsen 1986). Fra Lolland-Falster er meddelt 1-2 par i 1993, og fra Sjælland foreligger 5 iagttagelser foruden 1 par ved Dyrehaven (S).

Pungmejse *Remiz pendulinus*

På landsplan blev der set ca 330 fugle i 1993, af hvilke Århus Amt tegnede sig for 30%. Tallet inkluderer 50-57 ynglefund. I Nordjylland, hvor hovedbestanden yngler i Vejlerne, var det en dårlig sæson. Flere steder på Sjælland bliver rederne fjernet!

Regional fordeling af Pungmejse.

Regional distribution of Penduline Tit: observations (A) and breeding pairs (B).

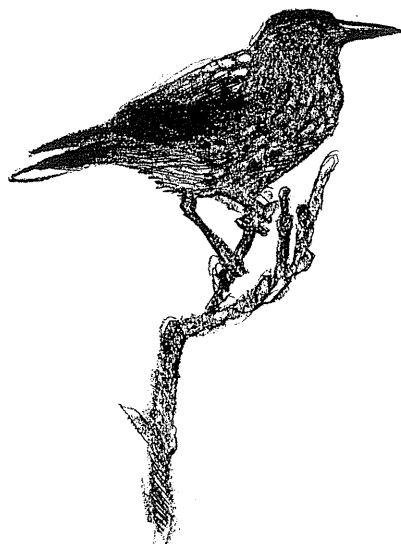
	A) Observationer	B) Ynglepar
NJ	66	7-9
RK	10	0
RB	12	0
ÅH	ca 100	18
VE	51	5-7
SJ	17	6
F	11	0
S	ca 40	13-16
LF	11	≥1
B	12	0

Pirol *Oriolus oriolus*

1993 var et år i den lavere ende med 86-88 fugle samt 7 ynglear, og på Bornholm med kun 3 observationer var det direkte sløjt. Ringkøbing Amt havde ingen fund. I Nordjylland blev der set fugle hele 10 steder uden for Skagen-området, der ellers ofte har haft noget nær "monopol" på denne art. Gilleleje (S) havde i alt 6 trækkende, og på Christiansø (B) sås ligeledes 6. Der var ingen efterårs-iagttagelser.

Nøddekrige *Nucifraga caryocatactes*

1993 var et dårligt år for Nøddekrigen. Flest blev set i området omkring Silkeborg Vesterskov (ÅH): regelmæssig hele året, med 39 observationer af op til 4 fugle. Nordskov og Sindbjerg Hede (ÅH) havde 6 observationer af op til 3 fugle. I amtet desuden 19/7 1 Ballebjerg, Samsø (ÅH). Der var to fund i Nordjylland, 7/10 1 Nystrup Plantage, Thy, og 9/10 1 Ålborg, og ét i (RK), 22/11 2 Sdr. Felding (RK). Bornholm havde årets største observation, 27/11 10 Svaneke, og dertil 16/1 6 Brændegårdshaven. Eneste sjællandske fund var 11/3 1 Danstrup Hegn.

Hvidvinget Korsnæb. Foto: Robert Trojaborg.

Gulirisk *Serinus serinus*

Med i alt 53 fugle og et muligt ynglepar blev 1993 atter et flot år for Gulirirken. De første fund var 12/4 1 Sæby (NJ) og 14/4 1 Gilleleje (S). Blåvand (RB) havde i alt 15 fugle i perioden 26/4-16/5, heraf de 11 i dagene 2-5/5 (2/5 4, 3/5 1, 4/5 4, 5/5 2). Skagen (NJ) havde 7 i perioden 17-25/5.

Efterårets fund var: 5/8 2 på trækforsøg Stignæs (S), 19/8 1 Ishøj Strand (S), 28/8 1 trk. Stignæs, 28/9 1 Gedser (LF), 25/10 1 trk. Gedser og 25/10 1 Blåvand.

Det nærmeste, vi kom en yngleforekomst i 1993, er meddelt fra Åbenrå (SJ): et par i juni-juli.

Hvidvinget Korsnæb *Loxia leucoptera*

Der blev noteret i alt 13 Hvidvingede Korsnæb i 1993, 5 om foråret og 8 om efteråret.

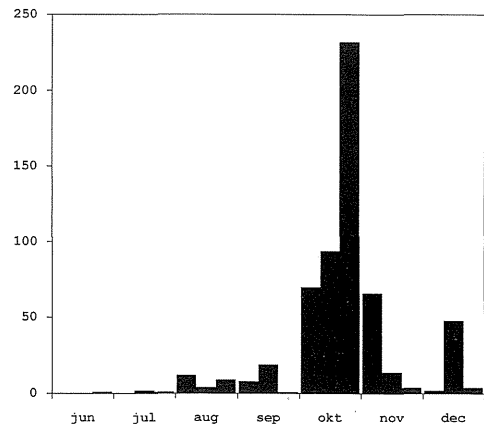
Forårsobservationerne var: 30/4 2 (♂ og ♀) Gjerrild Nordstrand (ÅH), 6/5 1 og 13/5 2, begge dage Skagen (NJ).

Otte fugle sås i andet halvår, hvilket er lidt overraskende, da der ikke er meldt om større trækbevægelser i Sverige. Sandsynligvis blev fuglene trukket med af en igangværende invasion af Lille Korsnæb, idet tidspunkterne (juli og oktober) passer godt med de influx-perioder, der blev konstateret hos Lille Korsnæb flere steder. De otte fugle sås

ved seks lejligheder: 24/7 1 Vejle (VE), 31/7 1 Torup Sø (VE), 7/10 2 Sønderho (RB), 13/10 2 Ishøj Strand (S), 19/10 1 Kongenlundsstranden (S), og 26/12 1 Hundested (S).

Stor Korsnæb *Loxia pytyopsittacus*

Der var kun to observationer af arten i første halvår 1993: 16/1 1 Tisvilde Hegn (S), og 19/2 1 Rye Sønderskov (ÅH).

Fordeling af Stor Korsnæb i andet halvår.

Distribution of Parrot Crossbill in the second half-year.

En større invasion i efteråret gav i alt 591 fugle, det største antal siden rekordåret 1990 (ca 5600 fugle). De første meldinger kom allerede i juni: 16/6 1 Skagen (dræbt mod rude) og 28/6 1 Lange-sø (F). Invasionen startede for alvor i begyndelsen af august, men kulminationen skete først sent i oktober. Ved Sønderho (RB) registreredes nogle meget store trækstal: 10/10 40, 13/10 46, 15/10 23 og 22/10 39. Andre store forekomster var: 22/10 17 trk. Dovns Klint (F), 30/10 12 Præstø Fed (S), 31/10 31 Tisvilde Hegn (S), og 31/10 20 og 3/11 14 Asserbo Slotsruin (S). Der var kun få Store Korsnæb i november, men i december blev der igen observeret pæne tal ved flere lejligheder, flest 12/12 12 Elling (NJ), 13/12 12 Klosterheden (RK), og 20/12 14 Dronninglund (NJ).

Karmindompap *Carpodacus erythrinus*

Det er vanskeligt at bedømme antallet af Karmindompapper i 1993 ud fra det foreliggende materiale, men tilsyneladende var der noget færre end i 1992.

De første fund var 10/5 1 Ø Danzigmand, Læsø (NJ), 12/5 1 Blåvand (RB), 13/5 1 Ø Rørvig (S), og 9 Skagen (NJ). Ved Skagen blev totalen blot 41 Ø og 35 på trækforsøg, flest 21/5 (15 Ø, 20 trækforsøg). Noget flere havde Gilleleje med i alt 78 trk., flest 22/5 (28). På Christiansø (B) de største dage 20/5 (25) og 22/5 (15).

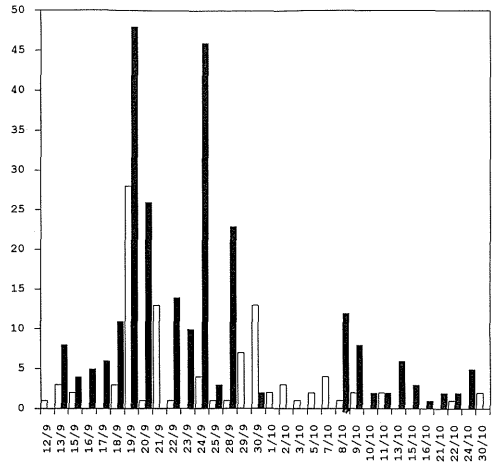
Ynglepar blev noteret på Christiansø, i Blåvand og ved Ålebæk Strand (M). Sandsynlige ynglepar havde Dragør Sydstrand (S), Falsters østkyst og Lollands sydkyst. Arten har stadig svært ved at få fodfæste i Sønderjylland (2 obs.) og i Vejle Amt (ingen).

Om efteråret blev der kun gjort få iagttagelser; de sidste var 6/9 1 Keldsnor (F) og 7/9 1 trk. Ishøj Strand (S).

Laplandsværpling *Calcarius lapponicus*

I første halvår sås 125 eks., heraf 63 på træk ved Skagen (NJ). De største dage var 24/4 15 Ø og 25/4 7 Ø. På andre lokaliteter blev der blot set 1-5 fugle. Forårets sidste observationer var 2 Ø Skagen og 1 Ø Totten, Anholt (ÅH), begge steder 3/5.

I andet halvår noteredes ikke mindre end 1021 individer, hvilket dels skyldes nogle flotte trækforekomster i Vestjylland og dels nogle store rasttal fra Vejlerne (NJ). De første sås så tidligt som 28/8, 1 Stevns (S), og 2/9, 1 Vester Nyland, Læsø (NJ).

Fordeling af Laplandsværplinger ved Blåvand (RB, hvid søjle) og Sønderho (RB, sort søjle), 12/9-30/10.

Distribution of Lapland Buntings at Blåvand (RB, blank column) and Sønderho (RB, black column), 12 September - 30 October.

Trækket registreredes især i september. Blåvand (RB) havde 98 12/9-30/10 (flest 19/9: 28 S), Sønderho (RB) 251 13/9-16/11 (flest 19/9 (48 S) og 24/9 (46 S)), og Tipperne (RK) 116 trk. 21/9-8/12. I Vejlerne (NJ) bemærkedes tiltrækket ikke før i oktober-november; de største tal noteredes 23/10 (20) og 27/10 (72). Ingen andre steder sås mere end 10 individer på en dag.

Vestjylland havde mange Laplandsværplinger i 1993. Foto: Robert Torjborg.

1993 blev et flot år for Gulirisk, bl.a. med et ynglepar. Foto: Mogens Friis.

Hortulan *Emberiza hortulana*

1993 blev et dårligt år for Hortulanen. I foråret sås blot ca 135 fugle og i efteråret 120.

Første obs. var tidlig: 13/4 1 Hammeren (B); den næste var 21/4 1 Lisbjerg (M). Christiansø (B) havde 26 i tiden 27/4-28/5, flest 13/5 og 14/5 (begge dage 7), Rørvig (S) havde 23 1/5-19/5 (flest 13/5: 2 trk., 5 rst.) og Gilleleje (S) 20-21 24/4-14/5 (flest 25/4: 3 trk., 1 rst.). På Totten, Anholt (ÅH), noteredes 10 fugle i perioden 1/5-2/6, og sidstnævnte dato markerede samtidig afslutningen på forårsobservationerne.

Første efterårsfund var 17/8 1 Ishøj Strand (S). Der blev ikke konstateret større forekomster nogen steder, idet de største tal blot var 5 (Christiansø 11/9 og 12/9) og 4 (Stignæs (S) 24/8). Den sidste var 23/9, 1 Christiansø.

Summary

The Danish Bird Report 1993

This report summarises the occurrence in Denmark of 115 species of birds which are generally not reported elsewhere, e.g. by the Rarities Committee or as subjects of systematic monitoring schemes.

Anticyclonic weather prevailed in spring from late April to mid-May and again during the first part of the fall. As a result, impressive numbers of raptors and passerines were recorded on spring passage throughout Denmark, while in the fall great numbers of *branta*-geese passed through the country. Among the spring raptors, the migration of Osprey, Hen Harrier, Montagu's Harrier, Merlin, Hobby, and Kestrel was particularly noteworthy.

Referencer

- Breife, B. 1994: Fågelstræket høsten 1993 – en rad magnifika oplevelser. – *Calidris* 23: 6-14.
- Clausen, P. & J. Madsen 1986: Forekomsten af Korttået Træløber *Certhia brachydactyla* i Danmark. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 80: 9-16.
- Frich, A. S. & L. Nordbjærg 1992: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1990. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 86: 107-122.
- Génsbøl, B. 1987: Rovfuglene i Europa, Nordafrika og Mellemøsten. – G.E.C. Gad, København.
- Gjershaug, J. O., P. G. Thingstad, S. Eldøy & S. Byrkjedal (red.) 1994: Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. – Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Gustafsson, D. & E. Öhman 1993: Aktuella observationer. – *Vår Fågelvärld* 52(6): 46-48.

- Knudsen, N. 1994: Lappedykkere i Ribe Amt. – Strandskaden (DOF Ribe Amt) 1: 4-22.
- Lange, P. 1992: Årsrapport over fugleobservationer i Danmark 1980-1983. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Lange, P. 1995: Årsrapport over fugleobservationer i Danmark 1984-1987. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Laursen, J. T. 1993: Ugler i Danmark. – Natur og Museum 32(1).
- Lindballe, P., R. Christensen, M. Munk, H. Skov, J. Smidt, E. Søby & T. Søby 1993: Fugle i Danmark 1991. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 87: 191-230.
- Lindballe, P., R. Christensen, M. F. Munk, H. Skov, J. Smidt & E. Søby 1994: Fugle i Danmark 1992. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 88: 111-150.
- Lyngs, P. 1993: Alkeundersøgelser og optællinger af ynglefugle på Græsholmen 1993. – Danmarks Miljøundersøgelser.
- Møller, A. P. 1978: Nordjyllands Fugle – deres yngleudbredelse og trækforhold. – Scandinavian Science Press Ltd, Klampenborg.
- Olsen, K. M. 1990: To former af Sædgås forekommer i Danmark. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 84: 92-94.
- Olsen, K. M. 1991: Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 1989. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 85: 20-34.
- Olsen, K. M. 1992: Danmarks Fugle – en oversigt. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Rapportgruppen 1986: Nyt om fugle i Danmark. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Rasmussen, E. V. 1981: Storkjovens *Stercorarius skua* forekomst i Sydskandinavien, især i Danmark, 1970-1978. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 75: 41-46.
- Rasmussen, E. V. & J. Fjeldså 1989: Skrifgefugle. Pp. 119-125 i: Meltofte, H. & J. Fjeldså (red.): Fuglene i Danmark, bind 2. – Gyldendal, København.
- Risberg, L. 1979: Härfågeln *Upupa epops* förekomst i Sverige 1958-77. – Vår Fågelvärld 38: 221-230.
- Risberg, L. 1990: Sveriges fåglar. – Vår Fågelvärld supplement nr 14.
- Skov, H., M. Munk, R. Christensen, P. Lindballe & J. Smidt 1992: Fugle i Danmark 1990. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 86: 209-242.
- Skov, H. 1993: Storke i Nordjylland, men hvor længe? – Riden (DOF Nordjyllands Amt) 4: 10-12.
- Sørensen, B. M. 1994: Nyt fra feltet. – Bladsmutten (DOF Vestsjællands Amt) 3: 3-5.
- Tofft, J. 1993: Ynglende Turtelduer i Sønderjylland. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 87: 251
- Tyrberg, T. 1990: Fågelrapport för 1989. – Vår Fågelvärld 49: 388-428.
- Tyrberg, T. 1991: Fågelrapport för 1990. – Vår Fågelvärld 50(6/7): 27-61.
- Tyrberg, T. 1992: Fågelrapport för 1991. – Vår Fågelvärld 51(7/8): 33-63.
- Tyrberg, T. 1993: Fågelrapport för 1992. – Vår Fågelvärld supplement nr 19: 34-79.
- Tyrberg, T. 1994: Fågelrapport för 1993. – Vår Fågelvärld supplement nr 21: 51-100.

Antaget 29. august 1995

Rapportgruppen,
Dansk Ornitologisk Forening,
Vesterbrogade 140 A,
1620 København V